

Interkulturell dialog för hållbar utveckling i Södertälje

Projektanordnare:
Projektperiod:
Total projektkostnad:

Södertälje kommun
090415-100630
2 325 000 kr

För mer information, kontakta:
Telefon:
E-post:

Pernilla Kronhamn
08-5230 3342, 0768-787178
pernilla.kronhamn@sodertalje.se

Material från projektet:

- Trappan – ungas väg till innanförskap
- Interkulturella möten inom äldreomsorgen
- Interkulturell kommunikation i skolan – 20 lektioner
- Interkulturell kalender
- Samhällsinformation för dig som är anhöriginvandrare
- Extern utvärdering

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska integrationsfonden

**Södertälje
kommun**

1. SAMMANFATTNING	3
1.1 VI HAR SÖKT INOM ÅTGÄRDEN INTERKULTURELL DIALOG	3
1.2 BAKGRUND	3
1.3 FÖRSTUDIEN TILL PROJEKTET	4
1.4 PROJEKTET	5
1.5 VÅRA RESULTAT, SLUTSATSER OCH EVENTUELLA FÖRSLAG	7
1.6 HUR PROJEKTVERKSAMHETEN PÅ OLIKA SÄTT DRIVS VIDARE INOM VÅR ORGANISATION.	10
2. PROJEKTIDÉN – PROJEKTETS HUVUDSAKLIGA SYFTE OCH INRIKTNING	13
2.1 HUR PROJEKTIDÉN URSPRUNGLIGEN FÖDDES, DEN PROBLEMBILD OCH BEHOVSANALYS SOM PROJEKTET HAR BYGGT PÅ SAMT DESS HUVUDSAKLIGA SYFTE OCH INRIKTNINGSMÅL.	13
2.2 HÄNVISA GÄRNA TILL PUBLICERAT UNDERLAGS-/REFERENSMATERIAL, T.EX. I FORM AV RAPPORTER FRÅN TIDIGARE GENOMFÖRDA PROJEKT ELLER STUDIER INOM OMRÅDET.	15
3. PROJEKTUPPLÄGG	16
3.1 MÅL	16
3.2 PROJEKTORGANISATION	18
3.3 ARBETSFORMER OCH METODER	19
3.4 PLANERADE AKTIVITETER	22
3.5 PÅ VILKA SÄTT INTEGRATIONSFONDENS SÄRSKILDA PRIORITERINGAR ÅTERSPEGLAS I PROJEKTET.	24
3.6 VÅR PLAN FÖR LÖPANDE UPPFÖLJNING, DOKUMENTATION OCH UTVÄRDERING.	25
3.7 PROJEKTETS OLIKA METODER, SAMVERKANSMODELLER, PEDAGOGISKA UPPLÄGG MM MED SYFTE ATT FÖRBÄTTRA INTRODUKTION OCH INTEGRATION AV TREDJELANDSMEDBORGARE I SVERIGE.	26
4. PROJEKTETS GENOMFÖRANDE – HUR GJORDE VI?	32
5. RESULTAT OCH ERFARENHETER	48
5.1 SAMMANFATTANDE REDOVISNING AV PROJEKTETS GENOMFÖRANDE OCH RESULTAT I FÖRHÅLLANDE TILL PROJEKTMÅL	48
5.3 PROJEKTAKTIVITETER	50
5.4 HUR PROJEKTET BIDRAGIT TILL ATT INFÖRA EUROPEISKA UNIONENS GRUNDPRINCIPER FÖR INTEGRATION I SIN VERKSAMHET.	52
5.5 NYA SAMVERKANSKONSTELLATIONER OCH NÄTVERK	56
5.6 TRANSNATIONELLT UTBYTE OCH SAMARBETEN	58
5.7 VÅR MÅLGRUPPS MEDVERKAN I BEDÖMNING AV PROJEKTETS GENOMFÖRANDE OCH RESULTAT	58

5.8 VIDARE SPRIDNING AV DE METODER/MODELLER ETC. SOM UTVECKLATS INOM PROJEKTET	58
6. SLUTSATSER OCH FÖRSLAG	61
6.1 VIKTIGASTE LÄRDOMAR, POSITIVA SOM NEGATIVA,	61
6.2 RESULTAT OCH PRODUKTER SOM ÄR MÖJLIGA ATT TA TILLVARA I REGULJÄR VERKSAMHET INOM OCH UTANFÖR DEN EGNA ORGANISATIONEN.	61
6.3 MÖJLIGHETER RESPEKTIVE HINDER FÖR ATT GENOMFÖRA INSATSER SPECIFIKT RIKTADE MOT PROJEKTETS MÅLGRUPP.	64
6.4 EVENTUELLT UNDERLAG FÖR MER LÅNGTGÅENDE REKOMMENDATIONER RÖRANDE POLICY	65
6.5 MÖJLIGA VINSTER IFRÅGA OM INTEGRATIONSFÖRUTSÄTTNINGAR.	65
6.6 DE VIKTIGASTE RESULTATEN OCH SLUTSATSERNA FRÅN DEN EXTERNA UTVÄRDERINGEN	71

1. Sammanfattning

1.1 Vi har sökt inom åtgärden Interkulturell dialog

Södertälje är en ovanligt rik stad när det gäller mångfald. Flera studier visar att grupper som präglas av heterogenitet och mångfald är mer kreativa, uppfinningsrika och flexibla. Detta kan leda till ökat lärande, om den ofta tilltagande mängd missförstånd och konflikter till följd av att människor inte i samma utsträckning delar gemensamma värderingar och normer, kan lösas. Nyckeln till detta kan vara att öka sin förmåga att kommunicera över kulturgränserna. En viktig kunskap vid interkulturell kommunikation, är att bli medveten om hur jag själv kommunicerar och hur jag bemöter andra.

Detta projekt handlar mycket om lärande, på många olika plan, för alla delaktiga parter i projektet, både när det gäller projektledning, delaktiga i de olika delprojekten i osv. Varje land eller kultur har sitt eget sätt att göra saker på, ofta grundade på outtalade regler. Dessa "dolda" skillnader kan ibland försvåra samarbete och mötet människor emellan. Södertälje är en utmärkt arena för att öka människors förmåga att föra en interkulturell dialog och "få en större uppsättning verktyg" att hantera olika situationer. Att samspela med andra människor genom att t.ex. samarbeta runt en uppgift, kommunicera och lyssna på andra, är komplexa och svåra färdigheter. Ett av målen med projektet är att alla delaktiga i projektet ska möta 2010 bättre rustade på detta område.

1.2 Bakgrund

Sverige har en av världens äldsta befolkningar. 1/5 av befolkningen kommer att år 2015 vara över 65 år. Men på grund av en stor inflyttning är Södertälje inte lika hårt drabbad av denna snedfördelade ålderspyramid som resten av landet. Den nuvarande lågkonjunkturen har bara givit den svenska arbetsmarknaden en kort respit. När lågkonjunkturen mattas av kommer vi med stor säkerhet uppleva ett betydande underskott av arbetskraft. I dagens kunskapsbaserade ekonomi kan mångfalden i befolkningen vara en värdefull ingrediens. Människor med utländsk bakgrund kan då bidra till att skapa dynamik, öppenhet och kreativitet. Deras dubbla "kulturkompetens" och rika språkkunskaper är en stor tillgång. I ett lite exportberoende land, som Sverige, vars språk få i världen behärskar, ger inflyttningen en unik konkurrensfördel. Men människor med utländsk bakgrund har fortfarande både det svårare att få en anställning och ett arbete i paritet med deras utbildning. På individnivå är det ofta en stor personlig förlust

och på nationell nivå ett enormt slöseri med resurser. Svårigheter att bli insläppt i samhället och på arbetsmarknaden skapar en plågsam situation för många inflyttade. Integrationsfonden delar ut medel till syfte att förbättra systemen för integration för speciellt anhöriga. Den gör detta för att skapa strukturellt ökade möjligheter till öppenhet i samhället gentemot dessa.

1.3 Förstudien till projektet

Integrationsfonden som varit med och finansierat detta projekt riktar sig bl.a. till målgruppen nyanlända anhöriginvandrade unga (upp till och med 25 år) och kvinnor. Därför började vi med att samtala med en grupp kvinnor som för mellan 2- 5 år sedan kom till Södertälje för att återförenas med sina anhöriga. De har framförallt kommit från Irak och Thailand och känner både glädje och frustration över sin tillvaro i Södertälje.

De upplever frustration över svårigheten att finna sin plats i det nya samhället och maktlöshet över att få ihop familjepusslet i det nya landet. Vi har samtalat runt, vad man hade kunnat göra annorlunda så att kvinnorna smidigare hade kunnat klara den svåra övergången från en kultur och samhällsstruktur till en annan. Samtalen kretsade mest runt dessa fyra områden:

- Hur de ska lyckas hitta sin plats på arbetsmarknaden och få ett arbete.
- Det är deras uppgift att ta hand om familjens äldre och de har svårt att tänka sig att lämna över de gamla till äldreomsorgen.
- De känner stor oro över deras barns skolgång och barnens framtid i Sverige.
- De känner stor oro över trakasserier och sammandrabbningar mellan olika grupper av (unga) människor i Södertälje.

Tillsammans med denna grupp kvinnor har vi på kommunen tagit fram nedanstående fem delprojekt, sedan de bollats fram och tillbaka mellan kommunens (för de olika delprojektens ansvariga) avdelningar och kvinnorna i gruppen.

1.4 Projektet

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

Vi vill få bättre kunskap och om hur anhöriga kvinnor ser på äldreomsorgen, då en av deras uppgifter är att ta hand om de äldre i familjen. Detta är en förstudie, som genom fokusgruppsamtal har intervjuat kvinnor om hur de ser på äldreomsorgen. Vi ville lyfta frågan; på vilka områden behöver Södertälje kommun tänka nytt för att kvinnorna vi samtalar med (och deras familjer) ska kunna tänka sig att lämna sina äldre familjemedlemmar i kommunens vård.

Fokusgruppsamtalen leds av en handläggare från äldreomsorgen, som är insatt i verksamhet, tillsammans med en fokusgruppleddare.

Då vi fick vår förlängningsansökan beviljad, har vi valt att bygga vidare på den kunskap som fokusgruppsamtalen gett och tillsammans med personal från äldreomsorgen utveckla ett introduktionsmaterial (Interkulturella möten inom äldreomsorgen). Detta material fokuserar på konkreta situationer i mötet mellan brukare och personal och ge förslag på handlingsalternativ.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie Interkulturellt ledarskap

Vi vill underlätta och skapa en bättre integration av barn och unga i skolan. I detta delprojekt har elever både fått möjlighet att mötas över kulturgränser och träna på interkulturell dialog genom rollspel. Projektet syftar bland annat till att träna eleverna att samspela med andra människor och att bli medvetna om hur de själva har socialiserats och bli bättre på att möta andra elever med en annan bakgrund än de själva. Social kompetens kan sägas sammanfatta den grunden som varje elev behöver utveckla för att klara sig bra i dagens samhälle. Då delprojektet fick möjlighet till förlängning fortsatte vi att möta elever och lärare under våren 2010 och träna interkulturell dialog med hjälp av drama, lek och rollspel.

Södertälje kommun har också tagit fram ett underlag, som är ett lärar- och elevperspektiv, till en eventuell ansökan (som fokuserar på interkulturellt ledarskap i skolan).

Delprojekt - Interkulturella jobbcoacher

Vi vill utbilda kvinnliga jobbcoacher från tredje land och därigenom ta till vara deras dubbla kulturkompetens. Utbildningen har både en praktisk- och en teoretisk del. De anhöriga kvinnornas utbildning är delvis gemensam med en grupp jobbcoacher anställda på ManpowerTeljeJobbstart, de har bl.a. fått utbildning i interkulturell bemötande. De har träffats under utbildningen i interkulturella dialogseminarier där de ventilerar de för utbildningen relevanta frågeställningarna utifrån deras olika erfarenhet av arbetsmarknad, samhällsstruktur, migration etc. Då delprojektet inte fick någon möjlighet till förlängning.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap och materialet Trappan

Kommunen vill få bättre kunskap om hur unga ser på sin väg till "innanförskap" och skapa tillfällen till interkulturell dialog mellan de medverkande ungdomarna. Detta är en förstudie, som genom fokusgruppsamtal har samtalat med unga anhöriga om deras tankar runt framtiden. Hur ser de på "vägen till ett innanförskap"? Fokusgruppsamtalen leds av en integrationscoach från Social- och omsorgskontoret, som är insatt i verksamhet, tillsammans med en fokusgruppleddare.

Då delprojektet fick möjlighet till förlängning byggde vi vidare på den kunskap som hösten 2009:s fokusgruppsamtal gett och i samtal med ungdomar som uppbär försörjningsstöd få större klarhet i hur kommunen bäst kan hjälpa dem vidare till självförsörjning. Syftet med att samla denna kunskap och att skapa detta material (Trappan) är att snabbare och mer effektivt hjälpa ungdomar vidare, så att de inte tappar fart och tron på framtiden.

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

Vi vill skapa en Interkulturell kalender med våra olika traditioner och deras ursprung genom elevers projektarbete på en gymnasieskola i Södertälje. Vi vill skapa en kunskapsbank som är lätt att komma åt och hänvisa människor till. En kalender där framförallt anhöriga som inte har rätt till någon introduktion kan få kunskap om den tro, de traditioner, värderingar och normer människor i Södertälje bekänner sig till. För att skapa ett gemensamt och tryggare Södertälje där vi har kunskap och förståelse både för varandras kulturella likheter och olikheter.

Detta delprojekt fick möjlighet till förlängning och under våren 2010 fortsatte eleverna att bygga vidare på kalendern.

Särskild tonvikt kommer också att läggas på projektets ledningsgrupps (cheferna för de olika deltagande kontoren) arbete, så att kunskapen från delprojekten skapar ringar på vattnet och får spridningen ut i den kommunala organisationen och Södertälje som stad.

1.5 Våra resultat, slutsatser och eventuella förslag

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

Med delprojektet inom äldreomsorgen har Södertälje kommun fått bättre kunskap om hur anhöriga kvinnor ser på äldreomsorgen, då en av deras uppgifter ofta är att ta hand om de äldre i familjen. Kommunen har genom fokussamtal med målgruppen fått bättre kunskap om hur kvinnorna och deras familjer resonerar, då de väljer att inte använda sig av kommunens skattefinansierade äldreomsorg. Istället väljer de att låta en familjemedlem stannat hemma och sköta om den äldre. Insamlandet av kunskap har resulterat i en rapport med syfte att ge vidare vägledning i frågan, först och främst till äldreomsorgen men också till resten av Södertälje kommun.

Då vi fick vår förlängningsansökan beviljad, valde vi att bygga vidare på den kunskap som fokusgruppsamtalen gett och tillsammans med personal från äldreomsorgen och vårdutbildningen utveckla ett introduktionsmaterial. Detta material fokuserar på konkreta situationer i mötet mellan brukare och personal och ge förslag på handlingsalternativ.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie, Interkulturellt ledarskap

Med detta delprojekt har Södertälje kommun skapa en bättre integration av barn i skolan genom att låta dem få träna interkulturell kommunikation med hjälp av rollspel och drama. Klassens båda lärare har varit med under dessa lektioner. Lärarna tränar de för veckan aktuella verktygen och övningarna med eleverna och får därefter handledning av dramapedagogerna eller projektledaren i dramapedagogik. Lektionerna som genomförts med elever och lärare under läsåret 2009/2010 kommer inte bara att resultera i en rapport utan också i en handbok med de olika lektionerna till lärare och en

”dagbok” att arbeta med för elever. Delprojektet har också resulterat i en film.

Södertälje kommun vill ta fram ett underlag, som är ett lärar- och elevperspektiv, till höstens ansökan (som bl.a. fokuserar på interkulturellt ledarskap i skolan).

Delprojekt - Interkulturell jobbcoacher

I samråd med Esf-rådet har Södertälje kommunen utbildat sju jobbcoacher, istället för femton som var det ursprungliga målet, eftersom vår samarbetspartner ManpowerTelge Jobbstart var nystartade och insåg i juni att de inte kommer att hinna anställa i den takten de trodde, då vi planerade projektet. Detta delprojekt har utbildat sju jobbcoacher med interkulturell kompetens och med ett speciellt upplägg, för att ”jobbcoacha” anhöriga, då de ofta inte får den samhällsintroduktion som kommunen erbjuder andra inflyttade grupper, t.ex. flyktingar. Inom delprojektet har vi också tagit fram ett material, för att introducera anhöriginvandrade in på den nya arbetsmarknaden och till det nya samhället.

Delprojekt - Ungas kunskap om sin väg till ”innanförskap” och materialet ” Trappan – ungas väg till ett innanförskap”

Genom fokusgruppsamtal har Södertälje kommunen skapa tillfällen till interkulturell dialog mellan ungdomar och genom dessa samtal fått en bättre kunskap om hur unga ser på sin ”väg till ett innanförskap”. Delprojektet har resulterat i en rapport och ett material, Trappan – ungas väg till ett innanförskap, där ungdomarna berättar om vilket stöd de anser att de behöver, för att kunna nå sina mål i form av arbete eller fortsatta studier.

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

Södertälje kommunen har tagit fram en interkulturell kalender i pdf-format (istället för en webbaserad). Det är elever från Wendela Hebbes IVIK-klass och medieprogram som skapat kalendern. Kommunen har fattat olika beslut, som gäller kommuns hemsida. Dessa beslut påverkade projektets möjlighet att färdigställa den webbaserade kalendern under projektiden. Kommunen kom dock igång med byggandet av webbaserade lösningen under juni. Kommunens plan är att integrera den interkulturella kalendern med kommunens evenemangskalender, men det gör att publicerandet av kalendern på

kommunens hemsida kommer att ta ytterligare lite tid. Delprojektet har också resulterat i en rapport.

Vi har mött invånare i Södertälje, som fått uppehållstillstånd på anhöriggrund, från flera olika ålderskategorier. Elever på mellanstadiet, elever i gymnasieåldern, människor mitt i livet och pensionärer. Av dessa ålderskategorier som vi mött känns de i gymnasieåldern mest utsatta.

- Att som nyanländ under gymnasieåldern få integreras i "vanlig" gymnasieklass under en del av tiden.

Att t.ex. få gå halvdag i ordinarie gymnasieklass och halvdag intensivträna språk är något ungdomarna efterfrågar. Ungdomarna menar att "klart att det är jobbigt, men alternativet är sämre, man känner sig isolerad och får för lite språkträning". Det är en ålder då man förväntas prestera och klara av mycket för att komma "vidare" i livet, t.ex. de nationella proven för att komma in på "vanligt" gymnasium. De känner sig pressade och är väldigt oroliga att inte klara de nationella proven i tid, om inte "måste vi läsa på Komvux med våra föräldrar och deras kompisar", menar de.

- Information riktad till nyinflyttade ungdomar,

Under de delprojekten där deltagarna varit i gymnasieåldern har ungdomarna också efterfrågat samhällsinformation riktade till unga nyanlända. Under diskussionerna

Projektets ledningsgrupp och arbetsgrupp

Södertälje kommuns mål med projektets ledningsgrupp, som består av chefer från de olika inblandade kontoren, var att den skall vara ett forum för diskussion om hur ny kunskap från projektets olika delar skulle kunna få spridning och integreras i kommunens verksamhet.

Projektets arbetsgrupp har varit ett forum både för att lösa uppgifter av mer operativ karaktär men också för att reflektera, utvärdera och besluta hur man gått vidare med de olika delprojekten.

1.6 Hur projektverksamheten på olika sätt drivs vidare inom vår organisation.

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

Det material som togs fram inom äldreomsorgens delprojekt om interkulturellt bemötande kommer att spridas till äldreomsorgens personal tillsammans med den interkulturella kalendern (se nedan under delprojektet Interkulturell kalender).

Materialet kommer även användas och spridas till elever från Igelstavikens omvårdnadsprogram då de gör praktik inom kommunens äldreomsorg som ett diskussionsmaterial tillsammans med handledaren.

Kommunen samarbetar med projektet Kvalificerad yrkesroll och vill sprida materialet inom detta samarbete, med andra kommuner.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie, Interkulturellt ledarskap

Delprojektet Interkulturell dialog genom rollspel, kommer att spridas till ytterligare en skola under hösten 2010, Soldalaskolan.

Fornbackaskolan, där delprojektet startade, vill att de metoder och idéer om kommunikation och konflikthantering delprojektet har använt sig av, ska bli ett gemensamt förhållningsätt på skolan. Kommunen planerar också att fort under hösten 2010 med ytterligare en åk 4 på skolan. Under hösten kommer lärarna från den "första" fyran att stödja de lärarna som är nya i projektet, genom att både vara ett bollplank, föra vidare deras erfarenheter av att använda sig av delprojektets kommunikationsbas i sin ordinarie verksamhet.

Underlaget Interkulturell ledarskap kommer att användas i nästa ansökan till Integrationsfonden. Kommunen planerar att fortsätta arbetet under hösten 2010, att diskutera interkulturellt ledarskap (kommunikation, bemötande ledarskap etc.) med kommunens lärare. Under hösten kommer vi utöka med lärare från ytterligare en skola, Kulturskolan i Södertälje.

En del av tankarna från deltagarna i delprojektet Interkulturell jobbcoach (från dem som åldersmässigt definieras som ungdomar) har använts i materialet Trappan (se spridning av det delprojektet

nedan). Det kommunala bolaget ManpowerTeljeJobbstart, använder sig vidare av det material som producerades av delprojektets deltagare och utbildare och sprider det till de arbetssökande som kommunen förmedlar till bolaget.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap och materialet Trappan

Delprojektet har bl.a. resulterat i ett material "Trappan – ungas väg till ett innanförskap", där unga både formulerar hur de ser på de svårigheter de möter när de inte kommer vidare till arbete eller fortsatta studier. Ungdomarna har också själva kommit med förslag på lösningar. Materialet har både spridits till politiker, medarbetare och chefer på Arbetsförmedlingen och Arbetslivskontoret i Södertälje. Arbetsförmedlingen och arbetslivskontoret vill använda materialet i utbildningssyfte för sin personal och har återkommit för att boka in en dag då vi som arbetat inom delprojektet kommer och presenterar det. Vi har också delat med oss av materialet till projektet Diversa, ett integrationsprojekt där flera kommuners arbetsförmedlingar samarbetar kring bemötande frågor. Projektets leds av Huddinge.

Delprojektet har också blivit utvalt att presenteras på Esf-konferensen i Örebro senare i höst.

I vår nästa ansökan kommer ett av delprojekten fokusera på att sprida ungdomarnas tankar och materialet till det nystartade Södertälje bolaget, "Telge Tillväxt" som kommer att arbeta med (tillsammans med näringslivet) att hjälpa ungdomar vidare till praktik, arbete och studier.

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

Kalendern kommer att spridas till äldreomsorgens personal tillsammans med det material som togs fram inom äldreomsorgens delprojekt om interkulturellt bemötande.

Kommunen kommer att sprida den interkulturella kalendern via sin hemsida. Kommunen planerar också ett fortsatt samarbete med Wendela Hebbe gymnasiets elever och tillsammans med dem utöka kalendern med andra religioner (än de fem världsreligionerna) och även med fler kulturella högtider.

Södertälje kommuns genomför just nu en förstudie om möjligheterna att bygga en internationell saluhall. Kommunen planerar där att använda

den interkulturella kalendern till att lyfta fram olika högtiders mat och koppla det till saluhallens utbud av livsmedel.

BILDER

Deltagarna från delprojektet Interkulturella jobbcoacher

Den tjjeckiske amabssadören och vice utbildningsministern besöker projektet. De är intresserade av att delta i nästa fas av delprojektet Interkulturellt ledarskap

Några av ungdomarna från delprojektet Interkulturell kalender

Lloyd McKell, i mitten, besökte Södertälje för att lyssna på vad några av stadens unga tycker om integrationen. En av dem som berättade var Taha Ismael, till vänster. Till vänster om Lloyd McKell sitter Kari Gardelin och till höger Pernilla Kronhammar. FOTO: STEFAN LINDSTRÖM

Kommunen fick läxa i integration

Lloyd McKell pratade om Kanadas integration.

I onsdags fick Södertälje kommun ett kanadensiskt besök. Målet var att lära sig mer om hur de jobbar med integration i Toronto och skapar något positivt av människors olikheter.

Lloyd McKell, chef för jämlikhetsfrågor i Torontos skoldistrikt, besökte i onsdags Södertälje. Han träffade elever som jobbar för att förbättra integrationen i kommunen och han gav kommunledningen en lektion i hur Toronto gör för att integrera de medborgare som inte har kanadensisk bakgrund.

I Toronto har de stora erfarenheter av integration. Där har 52 procent av befolkningen invandrarbakgrund. I Södertälje är siffran 39 procent.

Som jag har förstått är dessa elever inte nöjda med de möjligheter till integration som finns, säger Lloyd McKell. I Sverige går nyanlända i gymnasieåldern på IVIK-programmet. I Toronto har de redan från början undervisning

med infödda kanadensare en del av skoldagen.

I Toronto har invandrare möjlighet att bosätta sig var de vill och de lever blandat med infödda kanadensare. De lär sig engelska snabbare på detta sätt, säger Lloyd McKell.

Den stora skillnaden är dock att integration genomförs hela arbetssättet i Torontos skolor. Om eleverna till exempel läser litteratur ser man till att författare från alla elevers hemländer finns med i undervisningen.

Vi har regelbundna möten mellan elever, lärare och rektorer där eleverna får komma med förslag på förbättringar av integrationen och undervisningen från främjar integration, säger Lloyd McKell.

I Södertälje finns ett projekt som går ut på ungefär samma sak. Det heter Ungas väg till innanförskap.

En mindre fokusgrupp med unga från Wendela Högskolegymnasiet träffas regelbundet för att diskutera sin situation. Åtta av eleverna kommer från IVIK-programmet och tre elever går ett vanligt gymnasieprogram. IVIK-eleverna vill kunna påverka sina

framtida liv och berättar att de tycker att det skulle vara bättre att gå i vanlig gymnasieklass tidigare i utbildningen.

Taha Ismael, som går i IVIK 2b, tror på modellen från Toronto med halvdag i vanlig klass.

Nu lär vi oss ett nytt språk men vi får inte använda det. I min klass är det bara arabisktalande, säger Taha Ismael.

Han vill öva på den svenska han lär sig. Men nästan överallt han går kan han klara sig bra med arabiska.

Jag har till och med kunnat ringa till Arlanda flygplats och beställt biljetter på arabiska, säger han.

Asli Najat, som går i IVIK 3, är inne på samma spår. Hon vill att man ska sätta kraven för att få börja ett nationellt gymnasieprogram. Nu måste man klara nationellt prov i svenska.

Det innehåller många svåra ord som vi inte kan. Men vi kan många vanliga ord som vi skulle klara oss med, säger hon.

Stefan Lindström
stefan@stefanlindstrom.se
tel 08-554 12652

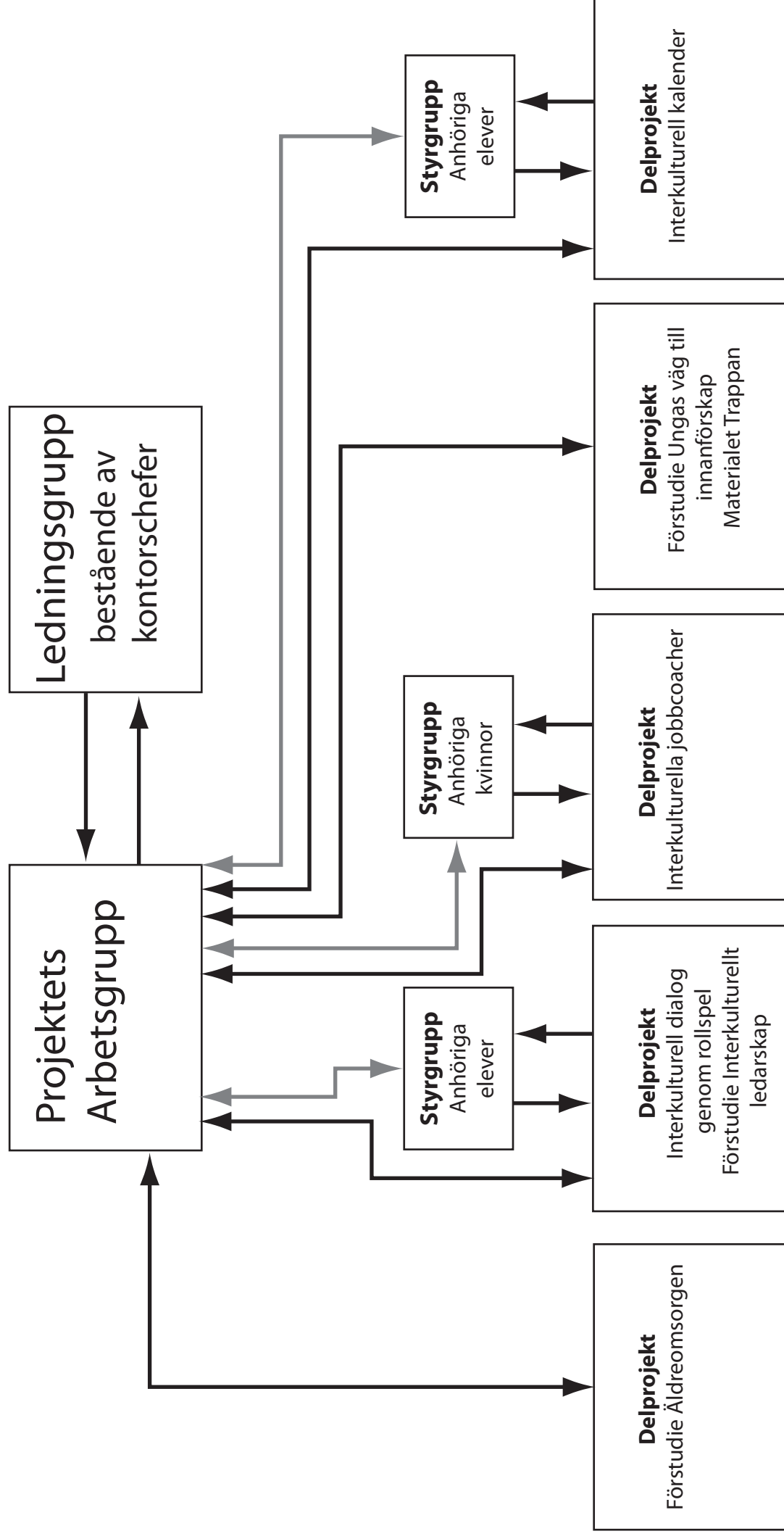
Ett av mötena inom delprojektet Äldreomsorgen

Eleverna tränar interkulturell kommunikation i delprojektet Interkulturell dialog genom rollspel

Chefen för integrationsfrågor i Toronto, Lloyd McKell besökte projektet och träffade ungdomar från delprojektet Ungas väg till innanförskap och kommunledningen.

Projektorganisation

2. PROJEKTIDÉN – PROJEKTETS HUVUDSAKLIGA SYFTE OCH INRIKTNING

2.1 Hur projektidén ursprungligen föddes, den problembild och behovsanalys som projektet har byggt på samt dess huvudsakliga syfte och inriktningsmål.

Södertälje är en ovanligt rik stad när det gäller mångfald. Ungefär 40 % av invånarna är födda utanför Sveriges gränser. Södertälje har under den senaste tiden tagit emot en omfattande flyktingström och förväntar sig en stor inflyttning av anhöriga. Som flykting får man stöd i form av introduktion, språkundervisning etc., som anhöriginvandrare är man mer hänvisad till sig själv och sin familj. Södertälje kommun ville möta människor som flyttat hit pga. anhöriganknytning och fråga dem vad de tycker, att kommunen kunde ha gjort annorlunda och vad de saknar, när det gäller kommunens system för integration.

Varför vi valde interkulturell dialog

Flera studier visar att heterogena grupper är mer kreativa och flexibla än mer homogent sammansatta grupper. Men tyvärr uppstår oftare missförstånd, eftersom man inte delar förståelse i samma utsträckning. Det är lätt att man utan att reflektera använder sin egen kulturs nycklar, när man försöker förstå och tolka någons beteende från en annan kultur eller något den personen sa. Nyckeln till detta kan vara att öka sin förmåga att kommunicera över kulturgränserna. När Södertälje kommun valde att söka medel från Integrationsfonden, valde vi därför aktiviteten "Interkulturell dialog". En viktig kunskap vid interkulturell dialog är att bli medveten om hur vi själva kommunicerar och hur vi bemöter andra. Sedd utifrån, så har vi människor "dolda koder" i vårt beteende och man behöver både få och ge varandra kodnyckeln för att dechiffrera budskapet. Annars finns risken att man gör en felaktig tolkning. Det är i samspelet med andra, som vi lär oss det komplexa och svårfångade i att uppfatta varandra rätt - att föra en interkulturell dialog till skillnad från en monolog.

Hur problematisk kommunikation över kulturgränserna kan vara var något som slog oss flera gånger under fokusgruppssamtal (som utgjorde förstudien till detta projekt) med anhöriga kvinnorna från tredje land (som bl.a. utgör Integrationsfondens målgrupp). Kvinnorna gav många exempel på situationer de varit med om, då kommunikationen brustit. En annan fråga som vi kom in på flera gånger och från olika håll var, vad är det som får oss - i andra människors ögon - att framstå som

fullvärdiga människor i Sverige i dag? Hur ser dessa ideal, normer och krav ut som vi har att förhålla oss till? När man använder begreppet "normalt" ger det uttryck både för det mest eftertraktade och det medelmåttiga; både det ideala och det mest ordinära. Kvinnorna i gruppen berättade, att de fortfarande, efter flera år i Sverige, känner sig som främlingar, t.ex. i mötet med skola, olika myndighetspersoner, kvinnan i affären etc. Norm och avvikelse har ett hierarkiskt förhållande till varandra och människor är oftast medvetna och kan rangordningen vad som anses "bra, respektabel etc." och vad som anses "dålig, skamlig" etc. Det blir extra angeläget, när vi kommunicerar med människor, som står i beroende ställning till oss. I svåra eller viktiga samtal är det ännu viktigare hur vi "sänder" våra samtal. Det påverkar hur det kommer att förstås och därmed vilken vändning samtalet kan få. Det finns olika metoder inom den interkulturella kommunikationens teoribildning, som underlättar samtalet. Det finns också metoder att kontrollera, att man rätt har uppfattat vad den andra personen sa – metoder som hjälper till att stämma av. Projektets övergripande syfte är att inom projektets ram skapa mötesplatser och tillsammans med våra samverkanspartner, projektdeltagare, utbildare och vår målgrupp, utforska detta spännande område och tillsammans hämta in ny kunskap både *om* interkulturell dialog och *genom* interkulturell dialog i de olika delprojekten. Vi ser den interkulturella dialogen både som ett mål och ett medel att lyckas.

Integrationsfonden som varit med och finansierat detta projekt riktar sig bl.a. till målgruppen nyanlända anhöriginvandrade unga (upp till och med 25 år) och kvinnor. Som redan nämnts började vi med att samtala med en grupp kvinnor, som för mellan 2- 5 år sedan kom till Södertälje, för att återförenas med sina anhöriga. De har framförallt kommit från Irak och Thailand och känner både glädje och frustration över sin tillvaro i Södertälje.

De upplever frustration över svårigheten att finna sin plats i det nya samhället och maktlöshet i att få ihop familjepusslet i det nya landet. Vi har samtalat om vad vi i kommunen kunde ha gjort annorlunda, så att kvinnorna smidigare hade kunnat klara den svåra övergången från en kultur och samhällsstruktur till en annan. Samtalen kretsade mest runt dessa fyra områden:

- Hur de ska lyckas hitta sin plats på arbetsmarknaden och få ett arbete
- Det är kvinnornas uppgift att ta hand om familjens äldre och de och deras familjer har svårt att tänka sig att lämna över de gamla till äldreomsorgen

- De känner stor oro över deras barns skolgång och barnens framtid i Sverige
- De känner stor oro över trakasserier och sammandrabbningar mellan olika grupper av (unga) människor i Södertälje

Tillsammans med fokusgruppen tog vi på kommunen fram fem delprojekt, sedan de bollats fram och tillbaka mellan kommunens (för de olika delprojektens ansvariga) avdelningar och kvinnorna i fokusgruppen. Detta med syfte att bättre förstå de svårigheter som vår målgrupp, unga och kvinnliga anhöriga från tredje land, möter i Sverige och tillsammans inom projektet hitta lösningar.

2.2 Hänvisa gärna till publicerat underlags-/referensmaterial, t.ex. i form av rapporter från tidigare genomförda projekt eller studier inom området.

Forskare från Umeå universitet har på uppdrag av Södertälje kommun genomfört en kulturstudie¹, bl.a. med genom att fråga invånare i Södertälje hur de ser på sin situation och vad Södertälje kommun skulle kunna göra för att förändra situationen till det bättre.

I kapitlet, "Blattar, Svennar och kommunalråd" lyfter forskarna fram nedanstående fyra punkter som viktiga för att förbättra integrationen i Södertälje:

- För att komma framåt i kommunen krävs en ömsesidig integration
- Det är viktigt att se över de begrepp och de kategoriseringar anställda i kommunen använder om Södertäljes invånare, låga förväntningar etc. begränsar människors framtida möjligheter.
- Det är angeläget att kommunen för en dialog med medborgarna före beslut, både för att satsa "rätt", men också för människors känsla av delaktighet är viktigt.
- Det är särskilt angeläget, att personer i beslutsfattande ställning inom kommunen är medvetna om punkterna ovan.

¹ Lundgren, Anna Sofia & Nilsson, Bo (red) "Att förhandla plats och tillhörighet – Kulturanalytiska perspektiv på två bostadsområden i Södertälje kommun", 2008

3. PROJEKTUPPLÄGG

3.1 Mål

Projektets målgrupp är kvinnor och unga anhöriginvandrade från tredje land. Projektet fokuserar på frågor om: framtiden när det gäller sysselsättning (Delprojekt - Interkulturella jobbcoacher), relationer till och i familjen (Delprojekt– Förstudie Äldreomsorgen), vår identitet och plats i samhället (Delprojekt - Ungas väg till "innanförskap" och materialet Trappan), relationer och förhållningssätt i skolan (Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel, Förstudie Interkulturellt ledarskap) och frågor som rör våra traditioner, tro, normer och värderingar (Delprojekt Interkulturell kalender).

Inom dessa fem delprojekt har vi (alla som deltagit i projektet) i samtal försöka hitta nya vägar att pröva för att kunna förstå varandra och oss själva bättre. Vi har försökt att tillsammans finna svar på de frågor som våra projektdeltagare och vi (inom kommunen) ställt och för att på så sätt förbättra kommunens system för integration.

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

Med delprojektet inom äldreomsorgen ville Södertälje kommun få bättre kunskap om hur anhöriga kvinnor ser på äldreomsorgen, då en av deras uppgifter ofta är att ta hand om de äldre i familjen. Kommunen ville genom fokussamtal med målgruppen få bättre kunskap om hur kvinnorna och deras familjer resonerar, då de väljer att inte använda sig av kommunens skattefinansierade äldreomsorg. Istället väljer de att låta en familjemedlem stannat hemma och sköta om den äldre. Insamlandet av kunskap har resulterat i en rapport med syfte att ge vidare vägledning i frågan, först och främst till äldreomsorgen men också till resten av Södertälje kommun.

Då vi fick vår förlängningsansökan beviljad, valde vi att bygga vidare på den kunskap som fokusgruppsamtalen gett och tillsammans med personal från äldreomsorgen utveckla ett introduktionsmaterial. Detta material fokuserar på konkreta situationer i mötet mellan brukare och personal och ger förslag på handlingsalternativ.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie, Interkulturellt ledarskap

Med detta delprojekt ville Södertälje kommun skapa en bättre integration av barn i skolan genom att låta dem få träna interkulturell kommunikation med hjälp av rollspel och drama. Klassens båda lärare har varit med under dessa lektioner. Lärarna tränade de för veckan aktuella kommunikationsverktygen och -övningarna med eleverna och fick därefter handledning av dramapedagogerna eller projektledaren i dramapedagogik. Lektionerna som genomförts med elever och lärare under läsåret 2009/2010 har inte bara resulterat i en rapport utan också i en handbok, med de olika lektionerna, till lärare och en "dagbok" för elever. Delprojektet har också resulterat i en film.

Södertälje kommun har tagit fram ett underlag, som är ett lärar- och elevperspektiv, till kommande ansökan (som fokuserar på interkulturellt ledarskap i skolan).

Delprojekt - Interkulturella jobbcoacher

Inom detta delprojekt utbildades sju jobbcoacher om interkulturell kompetens och med ett speciellt upplägg, för att "jobbcoacha" anhöriginvandrade, då dessa ofta inte får den samhällsintroduktion som kommunen erbjuder andra inflyttade grupper, t.ex. flyktingar. Inom delprojektet har vi också tagit fram ett material, för att introducera anhöriginvandrare på den nya arbetsmarknaden och till det nya samhället.

I samråd med Esf-rådet utbildade Södertälje kommunen, alltså sju jobbcoacher, istället för femton som var det ursprungliga målet. Eftersom vår samarbetspartner ManpowerTelge Jobbstart var nystartade och insåg i juni att de inte kommer att hinna anställa i den takten de trodde.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap och materialet Trappan

Genom fokusgruppsamtal ville Södertälje kommunen skapa tillfällen till interkulturell dialog mellan ungdomar och få bättre kunskap om hur unga ser på sin "väg till ett innanförskap". Delprojektet har resulterat i en rapport och ett material, Trappan. I detta material berättar ungdomar vilket stöd de skulle vilja ha, för att kunna nå sina mål i form av arbete

eller fortsatta studie, då det tar stopp och de t.ex. inte kommer vidare efter gymnasiet

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

Södertälje kommunen har tagit fram en interkulturell kalender i pdf-format istället för en webbaserad. Kommunen har fattat olika beslut, som gäller kommuns hemsida. Dessa beslut påverkade delprojektets möjlighet att färdigställa den webbaserade kalendern under projektiden. Kommunen kom dock igång med byggandet av webbaserade lösningen under juni. Delprojektet har också att resulterat i en rapport. Det är elever från Wendela Hebbes IVIK-klass och medieprogram som skapat den interkulturella kalendern.

Projektets ledningsgrupp och arbetsgrupp

Södertälje kommuns mål med projektets ledningsgrupp, som bestod av chefer från de olika inblandade kontoren, var att den skall vara ett forum för diskussion om hur ny kunskap från projektets olika delar skulle kunna få spridning och integreras i kommunens verksamhet.

Projektets arbetsgrupp var tillsatt att lösa uppgifter av mer operativ karaktär men gruppen var också ett forum för att reflektera, utvärdera och besluta om hur vi gick vidare i de olika delprojekten.

3.2 Projektorganisation

Projektets organisation (se sist i kapitel 1. Sammanfattning eller sist i kapitel 6. Slutsatser och förslag) bestod av en arbetsgrupp, som har arbetat nära de olika delprojekten. Detta både för att vara ett stöd och för att se till att projekten genomfördes på ett sådant sätt så att målen för projektet kunde uppfyllas.

Projektets ledningsgrupp (cheferna för de olika deltagande avdelningarna) fattade de beslut, som ligger på "chefs nivå" och hade det övergripande ansvaret för att kunskapen från delprojekten skulle få spridningen ut i organisationen.

Ledningsgruppen består av chefer från

1. Arbetslivskontoret
2. Näringslivsavdelningen
3. f.d. Avdelningen för Demokrati & mångfald
4. Kultur & fritidskontoret

5. Social- och omsorgskontoret
6. Utbildningskontoret
7. Äldreomsorgskontoret

Projekts arbetsgrupp består av medarbetare

1. föd. Avdelningen för Demokrati & mångfald
2. Kultur & fritidskontoret
3. Näringslivsavdelningen
4. Social- och omsorgskontoret
5. Utbildningskontoret
6. Äldreomsorgskontoret
7. Arbetslivskontoret

3.3 Arbetsformer och metoder

I förstudien till detta projekt har vi samtalat med anhöriginvandrade kvinnor (se 1.3 Förstudien till projektet). Vi har inte mött gruppen anhöriga kvinnor på detta regelbundna sätt tidigare, i djupa och ingående samtal med mycket tid för reflektion. Deras tankar och idéer om vad de skulle vilja att kommunen fokuserar på har lett fram till projektets olika delprojekt. I förstudien samtalade vi om vad Södertälje kommun hade kunnat göra annorlunda, så att kvinnorna smidigare skulle kunnat klara den svåra övergången från en kultur och samhällsstruktur till en annan.

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

Vår fokusgrupp från förstudien var extra engagerad i frågan om äldreomsorg och arbete. Då det är deras uppgift att ta hand om familjens äldre och deras familjer har svårt att tänka sig att lämna över de gamla till äldreomsorgen kändes det angeläget för kvinnorna att diskutera den frågan vidare.

Fokusgruppsamtal är en undersökningsmetod, där en grupp människor tillfrågas om sina tankar och känslor runt en ide eller ett koncept. Frågorna ställs till hela gruppen som uppmuntras till diskussion. Fokusgruppsamtal kan vara ett bra sätt att få återkoppling t.ex. på ny kunskap inom ett område eller på nya metoder innan de införs i större skala.

Under hösten 2009, träffades kvinnorna i fokussamtal och diskuterade, vad Södertälje kommun skulle kunna göra, för att underlätta för familjerna att fatta beslut om vad de ska göra när äldre i familjen inte kan ta hand om sig själva längre i hemmet. Vad behöver man för stöd

eller information för kunna lämna sina äldre familjemedlemmar till professionell vård och omsorg och så att kvinnorna får möjlighet att komma ut i arbete. Kvinnorna i detta delprojekt engagerade också sina vänner, bekanta och familjemedlemmar i olika frågor om äldreomsorgen under veckan mellan fokusgruppsamtalen, för att få ett större underlag för de frågor som kvinnorna tyckte var angelägna.

Under våren 2010 fortsatte kommunen med fokusgruppsamtal för att arbeta vidare med frågan. Men då var fokusgruppmedlemmarna personal inom äldreomsorgen. Kommunen ville bygga vidare på den kunskap, som hösten 2009:s fokusgruppsamtal gett och utveckla ett introduktionsmaterial (Interkulturella möten inom äldreomsorgen). Materialet fokuserar på några konkreta situationer i mötet mellan brukare och personal och ger förslag på handlingsalternativ.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie, Interkulturellt ledarskap

Södertälje kommun ville med detta delprojekt låta elever i åk 4 (Fornbacka skolan) få extra träning i att kommunicera med varandra. Detta delprojekt syftar bl.a. till att öka elevernas medvetenhet om hur de själva har socialiserats och på så sätt hjälpa dem att bli bättre på att möta andra elever med en annan bakgrund än de själva. Social kompetens kan sägas sammanfatta den grund, som varje elev behöver utveckla, för att klara sig bra i dagens samhälle. Kommunen vill skapa en bättre integration av barn och unga i skolan genom att låta dem mötas över kulturgränser och träna på interkulturell dialog med hjälp av rollspel. Utbildningen inleddes med att barnen själva berättade vad de tycker är svårt när de kommunicerar med varandra. De områden som barnen beskrev som "situationer", där de upplever svårigheter att kommunicera med varandra, blev teman för de olika lektionerna. I samarbete med forskare inom området valdes ett antal kommunikationsteorier ut, som är extra viktiga då vi kommunicerar över kulturgränser.

Till varje lektion (vars inriktning eleverna valt) fick de träna dessa kommunikationsmetoder (teorier) med hjälp av lekar, drama och rollspel. Elever och lärare gav oss regelbunden återkoppling på vad de tyckte om utbildningen och upplägget. När vi fick möjlighet att förlänga delprojektet (efter att vi hållit på en termin) tillfrågades eleverna om vilka teman de ville att vi fokuserade på under den återstående terminen.

Delprojekt - Interkulturella jobbcoacher

Utbildningsupplägget i detta delprojekt bygger också på deltagarnas delaktighet, detta för att skapa engagemang och för att få ett upplägg, som svarar mot deltagarnas behov. Södertälje kommun ville utbilda anhöriga kvinnor från tredje land till jobbcoacher med fokus på interkulturell dialog och -bemötande och därigenom ta till vara deras dubbla kulturkompetens. De första tre utbildningstillfällena användes till att sätta in deltagarna i delprojektets utbildningsidé och utveckla utbildningen efter deras behov. Utbildningen var på halvtid för våra kvinnor med anhörigbakgrund. Ca 16 timmar per vecka bildade de par med ManpowerTelgesJobbstart (MTJ) jobbcoacher. I dessa par lärde de av varandra. MTJ befintliga jobbcoacher fick återkoppling på deras bemötande av de jobbsökande (som ofta var nyanlända). Våra kvinnor fick praktisk erfarenhet om hur en jobbcoach arbetar. De anhöriga kvinnornas utbildning var delvis gemensam med MTJ jobbcoachernas utbildning i interkulturell bemötande. De möts under utbildningen i interkulturella dialogseminarier två timmar per vecka, då de gav varandra återkoppling och diskuterade vad som hänt under veckan. Ytterligare två timmar per vecka hade våra kvinnor själva utbildning. Tillsammans med utbildarna från Personalia diskuterades de för utbildningen relevanta frågeställningarna utifrån deras olika erfarenhet av arbetsmarknad, samhällsstruktur, migration etc. Detta resulterade senare i ett material.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap och materialet Trappan

Arbetssättet i detta delprojekt var att samtala i fokusgrupp en gång i veckan under hösten 2009 och våren 2010. Deltagarna var ungdomar med anhörigbakgrund. Samtalen handlade om utanförskap, innanförskap och vägen däremellan.

Vid första tillfället, efter vi förklarat delprojektets syfte, "brainstormade" ungdomarna om vilka diskussionsområden fokusgruppsamtalen bör täcka för att, enligt deras mening, möta syftet. När vi fick möjlighet till förlängning, genomförde vi samtal med arbetslösa ungdomar med utländsk bakgrund, då vi inte lyckades hitta arbetslösa ungdomar med anhörigbakgrund. Under våren hade vi också fört samtal med kvinnorna från "delprojektet - Interkulturell jobbcoacher.

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

Efter samtal med målgruppen blev det känt att elever som går i IVIK-klasser har väldigt lite eller ingen kontakt med mer etablerade elever på skolan. Detta såg IVIK- eleverna och skollädaressen som ett hinder i elevernas väg mot att integreras och tillgodogöra sig kunskaper i det svenska språket. På elevernas förfrågan tog den projektansvariga kontakt med mer etablerade elever på gymnasieskolan, det blev elever från medieprogrammet. De ville gärna vara med i delprojektet. Eleverna har mötts en gång i veckan och delat tankar om våra olika och lika normer och värderingar. De gjorde detta under halva tiden då de träffades och under resterande tid, byggde de en interkulturell kalender.

Projektets ledningsgrupp och arbetsgrupp

Ledningsgruppen uppdateras av projektledaren, gruppen samtalade bl.a. om hur ny kunskap från projektets olika delar skulle kunna spridas och integreras i verksamheten.

Projektets arbetsgruppsmöten har varit ett ställe både för att lösa uppgifter av mer operativ karaktär men också ett forum för att reflektera, utvärdera och besluta hur man går vidare. Projektets arbetsgrupp har arbetat nära de olika delprojekten både för att vara ett stöd och för att se till att projekten genomförts på ett sådant sätt så att målen för de olika projekten uppfylldes.

3.4 Planerade aktiviteter

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

15 april – 30 april:	Planeringsmöten för bidragshandläggare och fokusgruppsledare
29 maj – 20 nov:	Fokusgruppsmöten (12 ggr)
27 nov:	Fokusgruppens avslutande diskussion och utvärdering

Förlängning av delprojektet:

11 feb – 29 mars:	Planering och rekrytering
29 april – 27 maj:	Fokusgruppsmöten inkl planerings- och utvärderingsmöte (6 ggr)

3 juni:	Fokusgruppens avslutande diskussion och utvärdering
4 juni – 30 juni:	Skriva slutrapport

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie, Interkulturellt ledarskap

15 april – 27 maj:	Planering och rekrytering
3 juni:	Planering utbildning lärare
8 juni:	Planeringsmöte kommunikation elever
26 aug:	Planering lektionsupplägg, hela klassen
16 sept – 25 nov:	Lektionstillfällen med elever och lärare inkl utvärdering (9 ggr)
2 dec:	Avslutande diskussion och utvärdering i halvklass

Förlängning av delprojektet:

3 feb – 24 feb:	Planering av vårens lektioner med dramapedagoger, lärare och elever
10 mars – 26 maj:	Tio lektionstillfällen med elever och lärare
2 juni:	Avslutning och utvärdering tillsammans med elever i helklass
2 juni – 30 juni:	Skriva slutrapport
20 jan – 19 mars:	Planering
23 mars – 20 maj:	Fem fokussamtal elever (Interkulturellt ledarskap i skolan)
7 juni:	Utvärdering och avslutning med elever
5 april – 30 april:	Intervjuer lärare (Interkulturellt ledarskap i skolan)
21 maj – 30 juni:	Skriva slutrapport (Interkulturellt ledarskap i skolan)

Delprojekt - Interkulturell jobbcoacher

15 april – 3 sept:	Rekrytering av blivande jobbcoacher
3 aug – 27 aug:	Utformade utbildning tillsammans med de kvinnliga blivande jobbcoacher
10 sept – 26 nov:	Jobbcoachernas gemensamma och parallella utbildning (12 ggr)
3 dec:	Deltagarnas avslutande diskussion och utvärdering
4 dec – 31 dec:	Skriva slutrapport

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap och materialet Trappan

15 april – 24 april:	Planeringsmöte, integrationscoach och fokusgruppsledare
24 april – 31 aug:	Informations och rekryteringsmöten
14 sept:	Planering fokusgruppsamtal med deltagare
21 sept – 23 nov:	Fokusgruppsmöten inkl utvärdering (9 ggr)
30 nov:	Fokusgruppens avslutande diskussion och utvärdering

Förlängning av delprojektet:

15 feb – 17 maj:	Nätverksmöten (4 ggr)
19 april – 14 maj:	Intervjuer med ungdomar
16 juni:	Fokusgruppens utvärdering och diskussion om delprojektets text
14 juni – 30 juni:	Skriva slutrapport

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

4 maj – 27 aug:	Informations och rekryteringsmöten
31 aug:	Planeringsmöte med deltagarna
15 sept – 24 nov:	Seminarier och bygga interkulturell kalender
1 dec:	Deltagarnas avslutande diskussion och utvärdering

Förlängning av delprojektet:

26 jan:	Planeringsmöte med deltagarna
16 feb – 27 maj:	Seminarier och bygga interkulturell kalender
7 juni:	Deltagarnas avslutande diskussion och utvärdering
14 juni – 30 juni:	Skriva slutrapport

3.5 På vilka sätt Integrationsfondens särskilda prioriteringar återspeglas i projektet.

Projektets vision är att målgruppens deltagande är en av de viktigaste delarna i ett integrationsarbete. Målgruppen har på olika sätt varit involverad i utformandet av alla delprojekten.

Integration handlar om ett ömsesidigt utbyte och möte. En viktig del i att verkligen mötas är att kunna kommunicera. Hela projektets övergripande mål är att utveckla vår förmåga att kommunicera över kulturgränser.

3.6 Vår plan för löpande uppföljning, dokumentation och utvärdering.

De ansvariga för respektive delprojektet har kontinuerligt dokumenterat samtalen i delprojektens fokusgrupper och utbildningar.

Delprojektledarna (i de delprojekt med verksamhet i skolan) har fortlöpande fråga eleverna hur de upplever upplägget och lektionernas frågeställningar. För att delprojektet ska gå i den riktning, som upplevs som mest relevant och meningsfull för vår unga deltagare, från vår målgrupp.

Fokusgruppssamtal är en undersökningsmetod där en grupp människor tillfrågas om sina tankar och känslor runt en ide eller ett "område". Frågorna ställs till hela gruppen som uppmuntrar till diskussion. Ledarna för dessa delprojekt har dokumenterat både samtalen löpande, men också utvärderat kontinuerligt med gruppen. Detta så att samtalen förts i den riktningen som gruppen tyckt var mest meningsfullt med tanke på de olika fokusgruppens syfte.

Projektets arbetsgruppsmöten har varit ett forum för att lösa uppgifter av mer operativ karaktär men också för att reflektera, utvärdera och besluta hur man går vidare.

Ledningsgruppen har uppdaterats av projektledaren och i dialog utvärderat och diskuterat, hur ny kunskap från projektets olika delar ska kunna integreras i verksamheten.

Projektet lämnar både in en egen slutrapport, men har också engagerat en extern utvärderare av projektet, vars rapport medföljer.

3.7 Projektets olika metoder, samverkansmodeller, pedagogiska upplägg mm med syfte att förbättra introduktion och integration av tredjelandsmedborgare i Sverige.

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

En av de viktigaste vägarna in i ett nytt samhälle är genom arbete och de möjligheter och kontakter en arbetsplats erbjuder. Där kan man träffa nya människor, få möjlighet att träna det ”nya” landets språk, utsättas för ”språkbad”, finna människor med gemensamma intressen, och i allmänhet får en bättre känsla för det samhälle man nu befinner sig i. Men för många anhöriginvandrade är det svårt att kombinera deras önskan att vara en del av arbetskraften, med de mer traditionella skyldigheter de har, som att ta hand om de äldre i hushållet. Ett av de viktigaste målen med detta delprojekt har varit att ta reda på vad som saknas tex. i form av information hos vår målgrupp, för att kunna överbrygga klyftan mellan traditionella skyldigheter och nödvändigheten för anhöriginvandrade att hitta vägen till arbetsplatsen.

Delprojektets fokusgruppsmöten har varit ett medel för kommunen både att få ta del av de tankar och känslor anhöriginvandrade har om den kommunala äldreomsorgen men också för att sprida information. Detta i syfte att dämpa eventuella farhågor och att eventuellt justera den nuvarande äldreomsorgen för att bättre passa behoven hos vår målgrupp. Ytterligare ett mål är att alla äldre i Södertälje ska få möjlighet till hjälp och professionell vård efter behov. Målet är också att kvinnor ska få samma möjlighet som män att kunna försörja sig och ta sig in på arbetsmarknaden.

Som ett andra steg i delprojektet har kommunen bestämt att producera ett introduktionsmaterial baserat på fokusgruppssamtalen. Materialet fokuserar på konkreta, praktiska situationer som beskriver möten mellan äldreomsorgens personal och brukarna, och olika alternativ för att hantera dessa situationer. Materialet fyllde två syften. Å ena sidan var det tänkt att göra bemötandet mer anpassade till behoven hos äldre med utländsk bakgrund. Å andra sidan var det tänkt att bättre förbereda äldreomsorgens personal att möta och behandla brukarna.

Bortsett från ovan nämnda mål har delprojektet också lett till vissa fruktbara samarbeten mellan äldreomsorgens personal, utbildningar, och olika föreningar i Södertälje. Ett särskilt samarbete som redan har lett till förbättringar, är den mellan äldreomsorgens personal och

studenter från Wendela Hebbe Gymnasiums IVIK-program. Äldreomsorgen personal angav att de skulle vilja använda den interkulturella kalendern som produceras av eleverna, och kom med förslag på hur den bäst skulle passa dem. Studenterna i sin tur anpassats kalendern för att bättre passa de behov som äldreomsorgens vårdpersonal beskrev.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel (och nedan förstudie, Interkulturellt ledarskap)

Målet i detta delprojekt var att bättre förbereda eleverna för olika kommunikations- och konfliktsituationer i en mer heterogen grupp. De teman som delprojektets kommunikationslektioner fokuserade på har eleverna själva valt. De gav exempel på situationer där problem kan uppstå i kommunikationen. Vi tog med oss dessa exempel och i samarbete med forskare valdes kommunikations teorier ut. Teorierna bearbetades så att de kunde presenteras med ett språk som var förståeligt för elever på mellanstadiet.

Den vägledande principen bakom dessa lektioner och rollspelsövningar var att man inte behöver ändra sig själv för att passa in i en ny kultur. Men man behöver "utöka sin uppsättning av kommunikationsverktyg" för att kunna hantera situationer som kan innebära problem i den nya miljön, även om de inte är problematiska i den egen kultur. Om barn inte får chansen att öva nya sätt att kommunicera över kulturella gränser är det mycket svårt för dem att navigera sin nya kulturella miljö och mycket svårt att undvika eller lösa konflikter. Genom att använda rollspel som metod, uppmuntrade vi eleverna att öva verkliga situationer och även hjälpa varandra att hitta nya sätt att hantera dessa situationer. Det var dock aldrig syftet med delprojektet att bara presentera elever med fullständiga situationer så att de kan "kopiera" dessa i verkliga livet. Snarare var det centrala uppdraget att ge eleverna kommunikationsverktyg de kan anpassas och användas i en mängd olika möjliga sammanhang, och därmed utöka den egna repertoaren av kommunikativa färdigheter, snarare än att bara ersätta ett sätt att kommunicera med ett annat.

I detta sammanhang var det inte bara viktigt att eleverna fick en chans att öva dessa nya kommunikationsmetoder, men också att deras lärare var en aktiv del av denna lärprocess, så att metoderna blev en del av skolans bemötande- och förhållningssätt.

Delprojekt - Interkulturellt ledarskap

Medan delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel främst inriktar sig på elever och deras förmåga att kommunicera, fokuserade detta delprojekt mer på lärare, och om hur de kan anpassa sin undervisning och sitt ledarskap till en allt mer heterogen grupp. Här var målet att kartlägga den nuvarande situationen, samt att hitta sätt att ge lärarna de verktyg som behövs för att hantera ett interkulturellt utbyte i klassrummet. För många anhöriginvandrade, särskilt de under 16 år, är antagligen skolan den viktigaste kontaktytan med den nya kulturen. Det är därför angeläget att denna första formativa kontakta sker under de bästa förhållanden, med fullgod kunskap hos lärare och skolan i övrigt. Delprojektet i denna fas är en förstudie som ska ligga till grund för nästa fas i denna del av projektet.

Delprojektet bestod av ett samarbete mellan forskare, kommun och skola. Delprojektet har försökt att undersöka ämnet från så många sidor som möjligt, och därför ombads inte bara lärare, utan även elever att delta i studien. På så sätt kan lärarens ledarroll och elevens "medarbetarroll" granskas ur bådas synvinkel. Detta resulterade i intressanta resultat som kommer att läggas som grund för nästa ansökan.

Det är viktigt att komma ihåg att denna studie först och främst är grundad i Läroplanen, skollag etc. eftersom dessa är viktiga ramar inom vilka lärarna måste utöva sin roll som ledare.

Delprojekt - Interkulturell jobbcoacher

Detta delprojekt fokuserar på vår målgrupps inträde på arbetsmarknaden. Det är återigen viktigt att betona att delaktighet när det gäller arbete för nyanlända är av yttersta vikt för att man ska bli delaktiga i det nya samhället. Det är inte bara viktigt att få tillgång till arbetsmarknaden, men också att få kunskap om hur den egna kompetensen bäst används och presenteras på ett effektivt sätt.

Huvudsyftet med detta delprojekt var därför att hitta rutiner och system för att underlätta inträde på arbetsmarknaden för anhöriga, som i regel inte får all den hjälp från samhället som t.ex. flyktingar kan räkna med när de först kommer till Sverige. Att ha ett system för att ta hand om anhöriga skulle underlätta deras inträde inte bara på arbetsmarknaden, utan också i samhället som stort.

Delprojektet använde två olika strategier där jobbcoacher med utländsk bakgrund blev utbildade, och befintliga jobbcoacher som arbetar på MPT fick feedback på hur de bemöter arbetssökande med utländsk bakgrund. Den huvudsakliga verksamheten inom delprojektet låg på utbildning av sju jobbcoacher. I deras utbildning ägnades särskild uppmärksamhet på hur man kan överbrygga kulturella skillnader, dvs hur de kan använda sig av den erfarenhet de har, av att ha gjort resan från en kultur till en annan själva.

Det andra målet i detta delprojekt handlar om, som nämnts tidigare, på utbildning av jobbcoacher på MPT för att bättre kunna bemöta arbetssökande med utländsk bakgrund. Här spelade de sju jobbcoacher som utbildats i delprojektet lärarens roll, genom att förmedla sina kunskaper och erfarenheter av sin dubbla kulturkompetens, till MTJ:s befintliga jobbcoacher.

Ett konkret resultat av detta delprojekt var att framställa ett kompendium för nyanlända anhöriginvandrare, med fokus på vad våra sju jobbcoacher saknat när det gäller information. Innehållet i kompendium varierar från uppgifter om arbetsmarknaden (hur det fungerar, vad som krävs, etc.) till information om det svenska samhället som helhet, som skulle kunna hjälpa nyanlända att snabbare finna sin plats i det nya landet. Detta kompendium kommer att ingå i den nya verksamhet som fastställs av MPT för utbildning av arbetssökande med utländsk bakgrund.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap och materialet Trappan

Om de båda tidigare nämnda delprojekten Äldreomsorgen och Interkulturella jobbcoacher i stor utsträckning fokuserar på arbetsmarknaden, och delprojektet Interkulturell dialog genom rollspel fokuserar på integration i skolan, fokuserar detta delprojekt specifikt på ungdomar som befinner sig mellan studier och arbete. Grundtanken bakom detta delprojekt var att sammanställa ett dokument som beskriver de hinder som unga anhöriginvandrare möter på sin väg från gymnasiet till arbete eller högre utbildning. Detta dokument kan sedan användas av arbetslivskontoret och Arbetsförmedlingen för att bättre tillgodose arbetslösa ungdomar.

Målet med detta delprojekt var att låta de unga ur vår målgrupp själva beskriva de hinder de stöter på, men också tillsammans se vidare och

med egna ord formulera lösningar. Dessa förslag är tänkta att vara en del i Arbetslivskontoret och Arbetsförmedlingen kontinuerliga förbättringsarbete, när det handlar om bemötande och sätt att hjälpa unga arbetslösa vidare.

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

En av de viktigaste instrumenten för att undvika de problem som vanligtvis förknippas med integration (eller brist på sådan) är kunskap om andra kulturella traditioner och värderingar. En av de sätt på vilket människor uttrycker sitt kulturarv är genom högtider och festivaler. Syftet med detta delprojekt är att sprida kunskapen om våra olika traditioner, genom att sammanställa en kulturell kalender, med intentionen att visa på hur lika vi i mångt och mycket firar våra olika högtider.

Även om huvudsyftet var att utarbeta ett dokument som kan användas i olika situationer (mer om det senare), blev en av följderna att våra elever fick kontakt med mer etablerade elever på Wendela Hebbe. När vi presenterade och planerade delprojektet med eleverna föreslog de att delprojektet även skulle omfatta mer etablerade elever från skolan. De berättade att de hade så gott som ingen kontakt med varandra. När vi diskuterade hur vi skulle begränsa kalendern föreslog eleverna att de skulle börja med de fem världsreligionerna. Följden blev att nyanlända elever med anhörigbakgrund bildade fem små grupper med de mer etablerade eleverna från Medieprogrammet där varje grupp hade ansvar för en av de fem världsreligionerna.

Kalendern har redan hittat en praktisk användning, nämligen i arbetet inom den kommunala äldreomsorgen. Personalen i äldreomsorgen arbetar med människor med olika utländsk bakgrund på en daglig basis, och de uttryckte intresse av att använda kalendern för att på ett enkelt och lättillgängligt sätt få kunskap om de olika kulturella högtider som firas av äldreomsorgens brukare. Eftersom detta intresse uttrycktes ganska tidigt i delprojektets process kunde eleverna som arbetade med kalendern använda sig av äldreomsorgens personal förslag i den färdiga produkten, vilket gör den mer lämpad att använda i deras dagliga arbete.

Det slutliga målet är också att skapa en kunskapsbank med information om våra olika kulturella traditioner och högtider i Södertälje. Denna kunskapsbank bör vara lättillgänglig, och uppdateras regelbundet. Vår

förhoppning med denna kulturella kalender ska vara en "brobyggare" och ett instrument för att öka kunskapen och förståelse för våra olika kulturer i Södertälje.

4. Projektets genomförande – hur gjorde vi?

I detta avsnitt beskrivs genomförandet av samtliga fem delprojekt. Varje delprojekt redovisas först var för sig, för att sedan avslutas med information som gäller samtliga delprojekt.

Delprojekt Äldreomsorg

Översiktlig beskrivning av genomförandeprocessen

Det var genom fokusgruppsmöten som vi fick veta mer om hur framförallt kvinnor som är anhöriginvandrare ser på äldreomsorgen, vilka behov de har och hur den interkulturella dialogen kan utvecklas. Vi hann hålla två fokusgruppsmöten i juni innan deltagarna gick på sommarledighet. Vi hade planerat för ett semesteruppehåll på ca fyra-fem veckor, då deltagarna var SFI-elever hade de tio veckor sommarlov. Det var vi inte helt beredda på. Detta innebar att vi inte hann med 20 möten som var planerat. För att kompensera för de fem-sex veckor som vi plötsligt tappade, fick deltagarna frågor att besvara mellan tillfällena.

Denna fokusgrupp träffades veckovis under hösten 2009 och mycket av värde blev sagt. Kvinnorna i fokusgruppen uttryckte att man ofta kände en plikt att vara hemma och ta hand om sina äldre släktingar och hindras därför att komma ut i arbetslivet. Deltagarna frågade släktingar och vänner vad de trodde det berodde på, att många äldre inom vissa invandrargrupper inte ville använda sig av hemtjänst och äldreboende. Samtalen handlade också mycket om bemötande av äldre

Tillvägagångssätt vid rekrytering

Fokusgruppen från projektets förstudie valde att fortsätta varför det inte blev några problem med rekrytering av deltagare. Detta gjorde att vi kunde inleda våra första fokusgruppssamtal redan under maj -09.

Efter sommaruppehållet ställdes vårt första fokusgruppssamtal in. Detta på grund av den turbulens som uppstod då lärarnas arbetsvillkor, på komvux, plösligt förändrades. Efter ett par möten där vi inte nådde fram till någon lösning valde vi att söka andra alternativ. Den lösning vi valde var att låta våra jobbcoacher utgöra fokusgruppen i detta delprojekt. Jobbcoachernas arbetsuppgift är bland annat att undanröja hinder för att ta ett arbete. De kvinnor som jobbcoacherna kommer att möta – har ofta ansvar för familjens äldre – varför det är viktigt för dem att ha kunskap om hur äldreomsorgen fungerar.

Målgruppens deltagande

Efter önskemål från gruppen att genomföra studiebesök vid någon av äldreomsorgens verksamheter, gjordes två studiebesök under hösten. Vi besökte hemtjänsten samt ett vård- och omsorgsboende där vi fick många intressanta skildringar rörande bemötande av brukare med både etnisk svensk- och utländsk bakgrund.

I december -09 diskuterades en förlängning av delprojektet med inriktning på att vidareutveckla och ta fram ett material som är till hjälp i bemötandet och i den interkulturell dialog inom äldreomsorgen. Detta är både delprojektets målsättning och det önskemål som kommit fram under fokusgruppssamtalen. Det beslöts att fokusgruppen vid en eventuell förlängning (som senare blev beviljad) skulle bestå av anställda inom hemtjänsten samt ämnesansvarig från Igelstavikens omvårdnadsprogram. Detta arbete genomförs under våren och samtliga träffar dokumenteras väl.

Medverkande projektpartner

Projektet Kravmärkt yrkesroll i Huddinge har bidragit med erfarenhet av utvecklingsarbete inom äldreomsorgen. De har också varit ett bra bollplank och bl.a. delat med sig av deras eget material och förmedlat andra arbeten/dokument som varit relevant för detta delprojekt.

Synliggörande och sprida erfarenheter o resultat

Vi har också haft möten med äldreomsorgens representant i delprojektets arbetsgrupp för att koppla vårt arbete till Nestor FoU. Detta för att se hur man kan knyta samman deras forskning med vår förstudie för att lära av varandra. Syftet var att bli effektivare i vår kunskapsinhämtning genom att få en tydligare bild av vad som redan har gjorts och kunna bygga vidare på det. En bonuseffekt av detta var också att få större spridning av vårt material.

Kravmärk yrkesroll var från början ett EU-projekt med syfte att säkerställa att personal inom äldreomsorgen har rätt kompetens. Inom två år från det att en person anställs ska denna ha utvärderats inom olika kunskapsområden. De områden där han/hon saknar utbildning kompletteras enligt Kravmärk yrkesrolls kriterier. Området ”interkulturell kompetens”, inom Kravmärk yrkesroll, omfattade kunskap om hur olika kulturer ser på döden. De är på väg att utöka denna del och är därför intresserade av den förstudie Södertälje gjort.

Transnationellt arbete

Någon ansökan om en transnationell del har inte gjorts. Det transnationella utbyte som projektet ändå varit inblandad i beskrivs sist i detta kapitel.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel (och nedan förstudie, Interkulturellt ledarskap)

Översiktlig beskrivning av genomförandeprocessen

I detta delprojekt har projektets två dramapedagoger och delprojektledaren träffat en hel klass elever ur åk 4 i Södertälje. Planen var från början att undervisningen skulle påbörjas redan under andra halvan av vårterminen -09 men på grund av vissa förseningar i projektstarten, så beslöts efter samtal med rektor på Fornbackaskolan (den skola som utbildningskontoret valt ut att delta i projektet) att undervisningen skulle starta till höstterminen i stället. En annan anledning att skjuta på starten till augusti var att Fornbackaskolan fick en ny rektor i terminsskiftet.

Perioden maj till juni kom istället att användas till förberedelser. Möten hölls med lärarna på Fornbackaskolan, för att få deras reflektioner och synpunkter på hur undervisningen skulle läggas upp. Vi genomförde också intervjuer med eleverna på Fornbackaskolan, där elever berättade om vilka situationer de får problem med kommunikationen och konflikter. Det gäller både konflikter både mellan lärare och elever och mellan elev och elev. Dessa samtal med eleverna har varit grunden till att skapa relevanta rollspelssituationer, som känns angelägna för eleverna att arbeta med.

I augusti 2009, när vi mötte lärarna igen, önskar de att istället för att arbeta med bara en grupp på 15-20, som var överenskommen med skolan, ville de att vi involverar hela klassen. Lärarna önskemål var att alla elever i klassen skulle få ta del av undervisningen. De hoppas att kommunikationslektionerna skulle skapa en bra grund för samarbete i klassen. Från projektets sida ställde detta till vissa problem då vi planerat ett upplägg med att pröva och utveckla idéer och metoder tillsammans med en mindre grupp. Men samtidigt var det viktigt att ta med lärarnas önskemål i genomförandet av delprojektet.

Till slut hitta vi tillsammans en lösning, som innebar att hela klassen kunde ta del av lektionerna inom ramarna för de resurser projektet hade tillgång till. Detta genom att vi gav de fem första lektionerna vid två tillfällen samma dag för halvklass. Efter dessa första fem gånger

hoppades vi att elever och klasslärare skulle ha kommit in i undervisning så pass, att vi under de resterande fem veckorna av terminen ena veckan kunde hålla en lektion med en halvklass och en klasslärare och att dessa förmedlade denna lektion vidare till den andra halvan av klassen. Veckan därpå hölls sedan lektion med den halva av klassen som inte fått "direktundervisning" veckan innan och de skulle i sin tur förmedla lektionen till den "första" halvan av klassen. Detta sågs som en intressant lösning och en möjlighet att pröva en modell där eleverna under handledning av sin klasslärare fick ett större ledarskapsansvar och utmanades ytterligare i sin kommunikation.

I december fick delprojektet sin förlängningsansökan beviljad och kunde fortsätta ett halvår till.

Tillvägagångssätt vid rekrytering

Utbildningskontoret representant i arbetsgruppen frågade runt bland skolorna. Både för att undersöka intresse och förhöra sig för på vilka skolor elever med anhörigbakgrund fanns. Till slut valdes Fornbacka skolan ut. Skolan valde själva att åk 4 skulle delta i delprojektet. De trodde att tankarna i projektet skulle vara en bra plattform för lärare och barn att samarbeta utifrån.

Målgruppens deltagande

Vi träffade eleverna och samtalade med dem, innan vi satte igång med kommunikationslektionerna. De bestämde vilka kommunikationsteman lektionerna skulle fokusera på. Vi berättade också om strukturen i lektionsupplägget för dem och fick deras återkoppling.

Eleverna utformade lösningarna på kommunikationsproblem (kommunikationsteman lektionerna skulle fokusera på), genom att de själva bestämde både innehåll och på upplösningen av de rollspel som varje lektion innehåller. De var också delaktiga i diskussionen som följer rollspelen, då de diskuterar olika lösningar på de dilemman som spelades upp.

Flera av eleverna berättade att de kände sig väldigt delaktiga då de själva fick hålla lektionen för sina klasskamrater och leder dem i olika lekar, rollspel, diskussioner etc. Lärarna betonade också detta moment och berättade att det fick eleverna att växa, när de blev anförtrödda att föra kunskapen från förra lektionen vidare till sina klasskamrater.

Medverkande projektpartner

Fornbackaskolan ställde upp med lokal och medverkande lärare. Lärarna var med på kommunikationslektionerna och implementerar delprojektets idéer och metoder om kommunikation och bemötande under resten av veckan. Lärarna såg också till att eleverna dokumenterade hur de samspelade med andra elever i skolan sin "dagböcker" under veckan.

Synliggörande och sprida erfarenheter o resultat

Projektet fick besök av representanter från EU-kommissionen, som blev informerade om projektet, uttryckte intresse och erbjöd sig att stå som länk till att projektet etablerar kontakt med liknande projekt inom andra medlemsländer runtom i Europa.

Kulturskolan och Soldalaskolan i Södertälje kommun har ansökt från "Skapande skola", för att få pröva vårt material med kommunikationslektioner.

Projektet har i ett samarbete med Mälardalens högskola, dit bl.a. projektets idéer och resultat har spridits.

Vi håller på med nästa ansökan till Integrationsfonden där vi hoppas på att få utveckla detta delprojekt ytterligare tillsammans med elever och lärare.

Transnationellt arbete

I detta projekt har någon ansökan om en transnationell del har inte gjorts. Det transnationella utbyte som projektet ändå varit inblandad i beskrivs sist i detta kapitel.

I vår nästa ansökan till Integrationsfonden, där detta delprojekt är en del, finns en transnationell del.

Delprojekt Interkulturell ledarskap i skolan

Översiktlig beskrivning av genomförandeprocessen

För att svara på våra ungdomars önskemål var målet i delprojektets förlängningsansökan att fortsätta delprojekt – "Ungas väg till ett innanförskap" bl.a. i form av ett mentorsprojekt. Här var tanken att våra ungdomar skulle få träffa och lära känna mer etablerade ungdomar från Södertälje. Mentorsparen skulle ha träffats organiserat en gång/vecka, där de skulle diskutera hur våra olika normer och värderingar påverkar möten över kulturgränserna i skolan och ute i samhället.

Lärarna var positiva till förslaget om ett mentorsprojekt i december 2009, då vi la fram elevernas förslag. Under mötet med lärarna i januari, hade de ändrat sig och uttryckte att de känner sig pressade, när det gäller deras egen medverkan. Istället för att vi "bara" genomförde delprojektet tänkte vi att det var viktigt att "vänta in lärarna" och föra ytterligare diskussioner om hur deras medverkan kunde se ut. Det var viktigt att våra anhörigelevers lärare tillsammans med eleverna hade en central roll i genomförandet av ett mentorsprojekt. Vi tror att det skulle öka möjligheten för att elevernas ide om att mötas i mentorspar ska få kunna utvecklas och leva vidare efter projektets slut. Vi hittade inte någon lösning. Lärarna ville lyssna på eleverna, men känner sig fortsatt tveksamma till att medverka. Grunden var tidsbrist och dålig erfarenhet av tidigare mentorsprojekt

Mentorskapsprojektet har flera syften. Ett av dessa är att skapa ett underlag, utifrån ett elevperspektiv, för det Interkulturella ledarskapsprojekt, som vi planerar att ansöker medel för i höst. Våra elever (med anhörigbakgrund) har diskuterat idéer och tankar runt deras elevroll men också deras relation till lärare (del 1). Mentorskapsprojektet har också en andra del, själva mentorsdelen. Här var tanken att låta våra elever träffa mer etablerade elever i Södertälje och tillsammans anpassa det informationsmaterial vi tagit fram (jobbcoachprojektet) till ungdomars behov (del 2). Vi hade under mars ytterligare diskussioner med en annan skola för att få till ett mentorskapsutbyte för våra elever med anhörigbakgrund. Men det kom inte att komma igång under vårterminen 2010.

Men eftersom de unga från vår målgrupp önskat detta, kommer vi att fortsätta arbetet för att starta ett mentorsutbyte. Vi skickade in en ändringsförfrågan för del 2 i mars med en förfrågan om att istället intervjua lärare och ta fram ett lärarperspektiv till vår planerade ansökan.

En mentorskapsdel komma att finnas med i höstens ansökan, Interkulturellt ledarskap i skolan, till Integrationsfonden. I april månad började vi intervjua lärare om deras ledarskap i klassrummet; och hur man kan skapa en klassrumssituation, där alla elever känner sig inkluderade och upplever att de kan utvecklas och lära sig.

Tillvägagångssätt vid rekrytering

Våra deltagare från delprojekt Ungas väg till ett innanförskap ville fortsätta att mötas och diskutera och vara ett bollplank för projektets frågor. Helst ville de möta svenska elever i dessa diskussioner men det lyckades vi inte med under vårterminen 2010.

Målgruppens deltagande

Vi har haft fokussamtal, där vi diskuterat med våra elever med anhörigbakgrund, hur de upplever sin elevroll, samspelet med andra elever och lärare i skolan. Eleverna har varit med och bestämt vilka frågor, som är viktiga för dem, när vi diskuterar deras elevroll. De har haft med sig frågor och tankar till nästa fokussamtal. Vi har också pratat med eleverna om de upplever att de har något medbestämmande, om de har något att säga till om t.ex. när det gäller deras utbildnings innehåll och genomförande. Eleverna berättar t.ex. att de känner ett större engagemang, när de får vara med och bestämma, "Bara grejen att lärarna frågar oss vad vi tycker spelar roll", säger en av eleverna.

Medverkande projektpartner

Wendela Hebbe Gymnasium har medverkat med lokal och hjälpt till med rekrytering.

Synliggörande och sprida erfarenheter o resultat

Projektet planerar en ansökan till Integrationsfonden med kunskapen från detta delprojekts samtal som grund.

Transnationellt arbete

Någon ansökan om en transnationell del har inte gjorts. Det transnationella utbyte som projektet ändå varit inblandad i beskrivs sist i detta kapitel.

Vår nästa ansökan till Integrationsfonden, har en transnationell del. Kunskapen från denna förstudie (delprojekt) ligger till grund för ett av delprojekten i vår nästa ansökan.

Delprojekt Interkulturella Jobbcoacher

Översiktlig beskrivning av genomförandeprocessen (hinder + lösningar)

Under senhöst/vinter 2008 genomfördes inledande samtal med inblandade parter: projektledning, utbildare samt ManpowerTelge Jobbstart (kallas MTJ i texten), där man kom överens om hur genomförandet av utbildningen skulle gå till. Vid denna tiden trodde MTJ att de lagom till projektstart i mars skulle ha hunnit rekrytera femton jobbcoacher. I april hade MTJ anställt sju jobbcoacher. Det begränsade hur många kvinnor vi kunde rekrytera till delprojektet. Men vi hade också svårigheter med att hitta och rekrytera deltagare, eftersom man inte registrerar människor efter anhöriggrund.

Under praktiktiden, som var cirka 16 timmar per vecka, gick våra kvinnor med anhörigbakgrund bredvid MTJ:s befintliga jobbcoacherna. Under denna del av utbildningen fick de lära sig yrket och i mötet med MTJ jobbcoacher och jobbsökande bidra med sin dubbla kulturkompetens. När delprojektet kom igång under september månad befann sig MTJ i en uppstartningsfas. Detta kom att bidra till en relativ turbulent första tid, då de befintliga jobbcoacher inte alltid hade tid att medverka på det sätt som var planerat. Vi löste det genom att kvinnorna i större utsträckning fick möta MTJ klienter på egen hand, där de fick en mer självständig roll i MTJ:s verksamhet tidigare än planerat.

Utbildningstillfällena utgjorde de resterande fyra timmar per vecka, där målgruppen fick lära sig om bland annat arbetsmarknad och kompetensförsäljning, huvudsakligen utifrån interkulturella perspektiv. Dialogseminarierna (en av utbildningstillfällets fyra timmar) genomfördes tillsammans med befintliga jobbcoacher och blev ett forum för relevanta frågeställningar såsom arbetsmarknad, samhällsstruktur och migration. Under dessa samtal återkopplades och utvärderades den gångna veckan.

Tillvägagångssätt vid rekrytering

Projektet var i kontakt med vuxenutbildningar, Migrationsverket samt tjänstemän från kommunen men hade trots det svårigheter i att finna deltagare tillhörande målgruppen. Detta ledde till att rekryteringsprocessen kom att ta större delen av våren för att slutligen lösas under augusti månad. Projektet lyckades hitta deltagarna via en sommarkurs som anordnades av Vuxenutbildningen samt genom en av föreningarna i Södertälje.

Målgruppens deltagande

Vid utbildningens introduktionsmöte presenterade vi upplägget, vi hann starta en diskussion runt innehållet, men framförallt fick deltagarna med sig frågor hem inför möte två. De två följande mötena berättade de för oss om sina erfarenheter av arbetsmarknaden i Sverige och vi diskuterade utbildningsupplägget och deras behov. Allteftersom hösten gick hade vi fortlöpande samtal med kvinnorna om upplägg och innehåll.

Medverkande projektpartner

MTJ bidrog med kunskap, t.ex. sin coachingmodell. MTJ bidrog också med sin personal och deras kunskap under utbildningsdelen (under dialogseminarierna) och praktikdelen.

Synliggörande och sprida erfarenheter o resultat

Dokumentet, som deltagarna tillsammans med utbildarna, kommer att användas fortsättningsvis av MPT jobbcoacher när de handleder och informerar nyanlända om den svenska arbetsmarknaden. Delprojektet kommer att vara med i vår presentation under ESF-dagarna den 4 nov i Örebro.

Transnationellt arbete

Någon ansökan om en transnationell del har inte gjorts. Det transnationella utbyte som projektet ändå varit inblandad i beskrivs sist i detta kapitel.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap (och materialet Trappan, se nedan)

Översiktlig beskrivning av genomförandeprocessen

I mitten av september genomfördes det första fokusgruppsamtalet inom detta delprojekt. Samtalen blev ett forum för intressanta och givande diskussioner med engagerade ungdomar, där de interkulturella perspektiven satte sin prägel på innehållet. Fokusgruppssamtalen handlade bland annat om ungdomarnas tankar om integration, deras syn på framtiden och diskussioner om demokrati och rättigheter. Ungdomarna hade stort inflytande på fokusgruppssamtalens utformning och innehåll. Vid det sista tillfället i december månad genomfördes en utvärdering. Ungdomarna var mycket positiva till samtalen och ville gärna fortsätta vara ett bollplank för delprojektets idéer – hur man skulle kunna förbättra systemen för integration i

Södertälje. Eleverna tycket också att de lärt sig mycket om det svenska samhället och att de fått bra möjligheter att träna på att prata svenska.

Tillvägagångssätt vid rekrytering

Projektet försökte länge finna deltagare bland Social- och omsorgskontorets brukare men utan resultat. Kommunen registrerar inte brukare på anhöriggrund. Efter att en av fokusgruppledarna haft flera informationsmöten för de andra socialsekreterarna, satt upp affischer i väntrummet etc. tog vi för andra gången kontakt med Statistiska Centralbyrån i Örebro. De var mer tillmötesgående denna gång och föreslog olika lösningar, men vi insåg att de vägar de föreslog denna gång skulle ta för lång tid. Inte förrän i slutet av augusti månad, genom att delprojektet "Interkulturell kalender" lyckades hitta deltagare tillhörande målgruppen, lyckades detta delprojekt på samma sätt komma i kontakt med intresserade ungdomar med anhörigbakgrund. Detta innebar att man nu fick ändra målsättningen från att genomföra fokusgruppssamtalen med arbetslösa ungdomar till att intervjua ungdomar med anhörigbakgrund från IVIK-klass.

Målgruppens deltagande

Vid fokusgruppens introduktionsmöte presenterade vi upplägget. Vi hann starta en diskussion runt innehållet, men framförallt fick deltagarna med sig frågor hem inför möte två. Ungdomarna har haft stort inflytande på fokusgruppssamtalens utformning och innehåll och kom ofta att föra upp oplanerade ämnen som tillförde mycket under fokusgruppssamtal.

Medverkande projektpartner

Wendela Hebbe gymnasium bidrog med lokal och hjälp vid rekrytering.

Synliggörande och sprida erfarenheter o resultat

Projektet fick under november 2009 besök av Lloyd McKell som arbetar med skolfrågor kopplat till integration i Toronto, Kanada. Besöket uppmärksammades på Södertäljes webbplats, i lokaltidningen samt inom kommunens ledningsgrupp, som nu fick en större kunskap om i projektet. Men framförallt fick många beslutsfattare en större kunskap om elever med anhörigbakgrund situation i gymnasieskolan.

Vi har blivit inbjudna att presentera detta delprojekt under Esf:s rikskonferens i Örebro.

Vi håller också på med nästa ansökan till Integrationsfonden där vi hoppas på att få utveckla detta delprojekt ytterligare tillsammans med ungdomarna.

Transnationellt arbete

Någon ansökan om en transnationell del har inte gjorts. Det transnationella utbyte som projektet ändå varit inblandad i beskrivs sist i detta kapitel.

Delprojekt materialet Trappan

Under våren 2010 byggde vi vidare på kunskapen från delprojekt - Ungas väg till innanförskap. Södertälje kommun ville utveckla ett metodmaterial, som är särskilt anpassat att möta ungdomars behov. Vi kallade det för Trappan. Det innehåller förslag på steg, som ungdomarna kan behöva ta för att nå sina mål.

Under februari hade projektet möten med kommunens representanter för Arbetslivskontoret och Socialkontoret. Södertälje kommun har beslutat att arbetslösa ungdomar (under 25 år) inte ska ha någon kontakt med Socialkontoret utan bara med Arbetslivskontoret. Senare under våren kom en grupp att starta ("Ungdomslaget") med representanter från Arbetslivskontoret och Arbetsförmedlingen. Ungdomslaget kommer att arbeta med dessa frågor, dvs. hur kommunen kan bli effektivt i att hjälpa ungdomar vidare till arbete eller studier. Projektet samarbetade därför under resten av våren framförallt med Arbetslivskontoret. Dock kom grundandet av "Ungdomslaget" att vid ett flertal tillfällen att skjutas upp. Detta gjorde att en dialog fördes under mars månad med chefen för Arbetslivskontoret. Då valdes en grupp på tre gruppchefer ut, för att stödja delprojektet tills dess att "Ungdomslaget" kommit igång.

För att snabbare komma vidare tog projektet också kontakt med projektet "Arbetspraktik" som arbetar med praktikplatser. Detta projekt har varit mycket framgångsrikt med att hjälpa människor vidare till arbete och därför ville vi ta tillvara på delprojektets goda exempel i utformandet av vårt material Trappan.

Under april månad intervjuades arbetslösa ungdomar, men då inte inom "Ungdomslaget", på grund av att man ännu inte hade kommit igång. De genomförda intervjuerna kretsade kring hur ungdomarna ser på sin situation, vad de har för drömmar och mål i livet och vad de behöver, för stöd för att kunna ta sig dit. Intervjuerna utgick också från

de områden som ungdomarna under höstens fokusgruppsamtal hade uttryckt som viktiga.

Deltagarna från fd. Delprojekt, Interkulturella Jobbcoacher, hade föreslagit att få träffas en gång per månad och utbyta erfarenheter och få fortsätta att vara ett bollplank för oss i detta delprojekt. Vi kallar dessa träffar för nätverksträffar för anhöriga kvinnor och hade under våren en träff i månaden.

Tillvägagångssätt vid rekrytering

Vi stod utanför Arbetsförmedlingen och Socialkontoret och berättade för ungdomar (upp till och med 25 år) om delprojektets syfte och frågade, om vi kunde få använda oss av deras kunskap och lärdomar. Alla vi frågade kunde tänka sig att dela med sig av sina erfarenheter.

Målgruppens deltagande

Intervjuerna utgick från samma frågor (se materialet Trappans rubriker), men beroende på vad ungdomarna valde att prata vidare om, tog intervjuerna olika riktningar. Tre av ungdomarna hjälpte sedan till att läsa igenom materialet i sin helhet och gav oss återkoppling.

Medverkande projektpartner

Delprojektet har flera beröringspunkter med projektet Diversa som ägs av Arbetsförmedlingen i Huddinge. Vi har haft ett kunskapsutbyte.

Vi har också haft stort utbyte med Projekt Arbetspraktik i Södertälje, då vi har fått använda oss av deras kunskap och stora erfarenhet i frågor vi brottades med. Arbetsförmedlingen i Södertälje har i samtal medverkat med kunskap och gett delprojektet återkoppling på vårt material.

Synliggörande och sprida erfarenheter o resultat

Delprojektet Ungas väg till innanförskap och material Trappan kommer att presenteras under ESF-dagarna den 4 nov i Örebro.

Delprojektet har många beröringspunkter med projektet Diversa och de har tagit del av materialet Trappan.

Vi håller på med nästa ansökan till Integrationsfonden där vi hoppas på att få utveckla detta delprojekt ytterligare tillsammans med ungdomarna.

Transnationellt arbete

Någon ansökan om en transnationell del har inte gjorts. Det transnationella utbyte som projektet ändå varit inblandad i beskrivs sist i detta kapitel.

Delprojekt Interkulturell Kalender

Översiktlig beskrivning av genomförandeprocessen

I detta delprojekt byggde elever från Wendela Hebbe gymnasiets IVIK-klass och medieprogram, en interkulturell kalender.

Efter samtal med våra elever med anhörigbakgrund (som går i IVIK-klass) blev det känt att de har väldigt lite eller ingen kontakt med mer etablerade elever på skolan. Detta såg IVIK- eleverna och skolledningen som ett hinder i elevernas väg mot att integreras och tillgodogöra sig kunskaper i det svenska språket. Projektansvariga tog detta i åtanke och beslutade tillsammans med IVIK- eleverna att ta kontakt med elever från gymnasieskolans medieprogram för att fråga om de vill delta i delprojektet.

Under hösten 2009 arbetade eleverna, i detta delprojekt, i grupper om två till tre elever. Varje grupp var ansvarig för en av de fem världsreligionerna. För att bibehålla kvalitén i processen samt hinna skapa en interkulturell kalender fick eleverna arbetsuppgifter mellan lektionstillfällena. Elever och delprojektledare har träffats en gång i veckan. Under denna tid har de ägnat en del av tiden åt att i små grupper ta reda på fakta för den interkulturella kalendern och resten av tiden åt att diskutera våra olika normer och värderingar. Detta upplägg visade sig gynna våra elever med anhörigbakgrunds språkutveckling, där samtalsämnena inspirerade gruppen och bidrog till djupa och intressanta diskussioner, trots att IVIK- eleverna pratade på sitt nya språk (svenska) och de mer etablerade eleverna på sitt modersmål (svenska).

Då delprojektet fick möjlighet till förlängning, fortsatte arbetet under vårterminen 2010 med att skriva om de olika högtiderna. Detta var bra eftersom delprojektet behövde mer tid för att kunna färdigställa kalendern.

Under våren beslutar projektet att ta fram en interkulturell kalender i pdf-format istället för en webbaserad. Södertälje kommun hade fattat beslut, som gäller kommuns hemsida. Dessa beslut påverkar projektets möjlighet att färdigställa den webbaserade kalendern under

projektiden. Kommunens upphandlade företag, Logica, hann bygga webblösningen för vår interkulturella kalender under juni, men de hann inte lägga in vårt material dvs. de hann inte ta hand om content. Kommunens plan att integrera den interkulturella kalendern med kommunens evenemangskalender gör att publicerandet av kalendern på kommunens hemsida kommer att ta ytterligare lite tid.

Tillvägagångssätt vid rekrytering

Under inledande samtal med rektor för en av de inblandade skolorna fick projektet besked, att det skulle vara möjligt att genomföra delprojektet med anhöriga elever under en sommarskola som gymnasieskolan anordnade. Dock fick vi senare reda på att sommarskolan blivit inställd på grund av för få anmälda elever. Projektet blev tvungen söka nya vägar för att finna deltagare och fick under juli månad 2009 kontakt med den gymnasieskola som ansvarar för mottagandet av samtliga nyanlända elever i kommunen, Wendela Hebbe gymnasiet. Efter informations- och förankringsarbete med skolledning och lärare kom vi i kontakt med en grupp intresserade anhöriga elever som går i förberedelseklass, s.k. IVIK- klass.

Målgruppens deltagande

Sju elever från IVIK-programmets sista år, motsvarade Integrationsfondens kriterier och ville delta i delprojektet. Vid första mötet diskuterades upplägg och hur vi skulle begränsa kalendern. Eleverna bestämde, att de ville arbeta med att ta fram information om högtider som är knutna till de fem världsreligionerna. Som nämnts ovan berättade eleverna också, att de hade väldigt lite eller ingen kontakt med mer etablerade elever på skolan. Vi beslutade då tillsammans med eleverna, att vi skulle ta kontakt med elever ur något av de andra programmen. Slutligen enades vi om medieprogrammet.

Det visade sig, att när eleverna möttes och skulle börja arbeta tillsammans med att ta fram material uppstod spännande diskussioner om våra olika normer och värderingar kopplade till kultur, individ och religion. Dessa samtal blev så uppskattade av alla, att eleverna föreslog att vi skulle ägna den första timmen (vi sågs två timmar/vecka) åt att diskutera ämnen såsom normer, värderingar, religion och integration och att man bara skulle ägna sig åt arbetet med kalendern under den sista timmen. För att vi ändå skulle hinna med föreslog eleverna att de skulle arbeta mellan gångerna med materialet till kalendern.

Medverkande projektpartner

Wendela Hebbe gymnasium bidrog med lokal och hjälp vid rekrytering.

Synliggörande och sprida erfarenheter o resultat

Den interkulturella kalendern finns nu i pdf-format, men kommunen är på gång med att göra den webbaserad. Då kommer den att finnas på kommunens hemsida.

Under sommaren och hösten 2010 genomför Södertälje kommun en förstudie, som undersöker möjligheterna att starta en internationell saluhall i Södertälje. Eftersom många av våra kulturella och religiösa högtider är kopplade till mat, är denna förstudie intresserad av att använda sig av vår interkulturella kalender som ett medel att uppmärksamma olika högtider och vad man då t.ex. äter.

Vi håller på med nästa ansökan till Integrationsfonden där vi hoppas på att få lägga grunden för nästa utvecklingsfas för detta delprojekt tillsammans med ungdomarna.

Transnationellt arbete (om inte i så fall varför)

Någon ansökan om en transnationell del har inte gjorts. Det transnationella utbyte som projektet ändå varit inblandad i beskrivs sist i detta kapitel.

Gällande samtliga delprojekt

Synliggörande

Samtliga delprojekt har presenterats för Demokrati och Mångfalds Nämnden och Kommunledningsgruppen (KLG). En beskrivning av projektet finns på ESF- rådets hemsida och Södertälje kommuns hemsida. Projektets olika delprojekt har omnämnts i Södertäljes två lokaltidningar: LT och Södertälje Posten (SP) samt på kommunens intranät. Då projektet fick besök av representanter från EU-kommissionen fick de en presentation av alla delprojekten, men de åkte också ut till Fornbackaskolan och satt med på en av delprojektet Interkulturell dialog genom rollspels lektioner. De erbjöd sig att stå som länk till att projekten etablerar kontakt med liknande projekt inom andra medlemsländer runtom i Europa.

Rapportering och Utvärdering

Resultat och erfarenheter från samtliga delprojekten har rapporterats kontinuerligt till projektets arbets- och ledningsgrupp som i sin tur har givit feedback. Efter varje termin gjordes även en utvärdering av samtliga delprojekt i form av enkätundersökning och intervjuer. Både deltagare och medarbetare deltog i utvärderandet och information om resultat har rapporterats till berörda parter.

Transnationellt arbete

Projektet fick under november 2009 besök av Lloyd McKell som utvecklingsansvarig när det gäller integration och skolfrågor i Toronto, Kanada.

Projektet har även besökts av Tjeckiens vice utbildningsminister, medarbetare och Tjeckiens Stockholmsbaserade ambassadör. De var intresserade av projektets fortsättning, Interkulturellt ledarskap.

5. Resultat och erfarenheter

5.1 Sammanfattande redovisning av projektets genomförande och resultat i förhållande till projektmål

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

Med delprojektet inom äldreomsorgen har Södertälje kommun fått bättre kunskap om hur anhöriga kvinnor ser på äldreomsorgen, då en av deras uppgifter ofta är att ta hand om de äldre i familjen. Kommunen har genom fokussamtal med målgruppen fått bättre kunskap om hur kvinnorna och deras familjer resonerar, då de väljer att inte använda sig av kommunens skattefinansierade äldreomsorg. Istället väljer de att låta en familjemedlem stanna hemma och sköta om den äldre. Insamlandet av kunskap har resulterat i en rapport med syfte att ge vidare vägledning i frågan, först och främst till äldreomsorgen men också till resten av Södertälje kommun.

Då vi fick vår förlängningsansökan beviljad, valde vi att bygga vidare på den kunskap som fokusgruppsamtalen gett och tillsammans med personal från äldreomsorgen och vårdutbildningen utveckla ett introduktionsmaterial. Detta material fokuserar på konkreta situationer i mötet mellan brukare och personal och ge förslag på handlingsalternativ.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie, Interkulturellt ledarskap

Med detta delprojekt har Södertälje kommun skapa en bättre integration av barn i skolan genom att låta dem få träna interkulturell kommunikation med hjälp av rollspel och drama. Klassens båda lärare har varit med under dessa lektioner. Lärarna tränar de för veckan aktuella verktygen och övningarna med eleverna och får därefter handledning av dramapedagogerna eller projektledaren i dramapedagogik. Lektionerna som genomförts med elever och lärare under läsåret 2009/2010 kommer inte bara att resultera i en rapport utan också i en handbok med de olika lektionerna till lärare och en "dagbok" att arbeta med för elever. Delprojektet har också resulterat i en film.

Södertälje kommun vill ta fram ett underlag, som är ett lärar- och elevperspektiv, till höstens ansökan (som bl.a. fokuserar på interkulturellt ledarskap i skolan).

Delprojekt - Interkulturell jobbcoacher

I samråd med Esf-rådet har Södertälje kommunen utbildat sju jobbcoacher, istället för femton som var det ursprungliga målet, eftersom vår samarbetspartner ManpowerTelge Jobbstart var nystartade och insåg i juni att de inte kommer att hinna anställa i den takten de trodde, då vi planerade projektet. Detta delprojekt har utbildat sju jobbcoacher med interkulturell kompetens och med ett speciellt upplägg, för att ”jobbcoacha” anhöriga, då de ofta inte får den samhällsintroduktion som kommunen erbjuder andra inflyttade grupper, t.ex. flyktingar. Inom delprojektet har vi också tagit fram ett material, för att introducera anhöriginvandrade in på den nya arbetsmarknaden och till det nya samhället.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap och materialet Trappan

Genom fokusgruppsamtal har Södertälje kommunen skapa tillfällen till interkulturell dialog mellan ungdomar och genom dessa samtal fått en bättre kunskap om hur unga ser på sin ”väg till ett innanförskap”. Delprojektet har resulterat i en rapport och ett material, Trappan – ungas väg till ett innanförskap, där ungdomarna berättar om vilket stöd de anser att de behöver, för att kunna nå sina mål i form av arbete eller fortsatta studier.

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

Södertälje kommunen har tagit fram en interkulturell kalender i pdf-format (istället för en webbaserad). Det är elever från Wendela Hebbe gymnasiets IVIK-klass och medieprogram som skapat kalendern. Kommunen har fattat olika beslut, som gäller kommuns hemsida. Dessa beslut påverkade projektets möjlighet att färdigställa den webbaserade kalendern under projektiden. Kommunen kom dock igång med byggandet av webbaserade lösningen under juni. Kommunens plan är att integrera den interkulturella kalendern med kommunens evenemangskalender, men det gör att publicerandet av kalendern på kommunens hemsida kommer att ta ytterligare lite tid. Delprojektet har också resulterat i en rapport.

Projektets ledningsgrupp och arbetsgrupp

Södertälje kommuns mål med projektets ledningsgrupp, som består av chefer från de olika inblandade kontoren, var att den skall vara ett forum för diskussion om hur ny kunskap från projektets olika delar skulle kunna få spridning och integreras i kommunens verksamhet.

Projektets arbetsgrupp har varit ett forum både för att lösa uppgifter av mer operativ karaktär men också för att reflektera, utvärdera och besluta hur man gått vidare med de olika delprojekten.

5.2 Relevanta program mål och särskilda prioriteringar.

Projektets vision har varit att målgruppens deltagande är en av de viktigaste delarna i ett integrationsarbete. Målgruppen har på olika sätt varit involverad i utformandet av alla delprojekten. Målgruppen som delprojekt – förstudie Äldreomsorgen och delprojekt - Interkulturell jobbcoacher i första hand riktar sig till kvinnor. De andra delprojekten riktar sig första hand till ungdomar/barn. Integration handlar om ett ömsesidigt utbyte och möte. En viktig del i att mötas är att kunna kommunicera. Hela projektets övergripande mål har varit att utveckla vår förmåga att kommunicera över kulturgränser.

I projektets utvärdering (både i den externa- och den interna utvärderingen) berättar deltagarna att de utvecklat sin förmåga att kommunicera interkulturellt.

5.3 Projektaktiviteter

(Datum för aktiviteter se 3.4 Planerade aktiviteter)

A. Aktivitet/delprojekt för avgränsad grupp av deltagare	Antal deltagare							Kommentarer och förtydliganden
	TOT	varav (exempel)						
		Anhörig- invandrare						
		Män	Kv	Män	Kv	Män	Kv	
Förstudie Äldreomsorgen								
(Planeringsmöte under hösten 2008)	6		6					
Fokusgruppsamtal 12 x 1,5 tim	7		7					

Utvärderingsmöte 1,5 tim	7		7					
Planeringsmöte x 2 tim	4							
Fokusgruppsamtal 6 x 2 tim	5							
Utvärderingsmöte 1 x 2 tim	5							
Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie, Interkulturellt ledarskap								
Planeringsmöte elever 1x 1,5 tim	5		2					
Planeringsmöte hela klassen 1 x 1,5 tim	28		4					
Lektionstillfällen 9 x 1,5 tim	28		4					
Utvärderingsmöte 1 x 1,5 tim	28		4					
Planeringsmöte hela klassen 1 x 1,5 tim	27		4					
Lektionstillfällen 10 x 1,5 tim	27		4					
Utvärderingsmöte 1 x 1,5 tim	27		4					
Planering 1 x 1,5 tim	7	3	4					
Fokussamtal 5 x 1,5 tim	7	3	4					
Utvärderingsmöte 1 x 1,5 tim	7	3	4					
Interkulturell jobbcoacher								
Planera utbildning med målgrupp 4 x 3 tim	4		4					
Praktik, jobbcoaching 12 x 16 tim	13		7					
Utbildning och diskussions- seminarium 12 x 4 tim	13		7					
Utvärderingsmöte 1x 2 tim	11		7					
Ungas kunskap om sin väg till ”innanförskap” och materialet ” Trappan – ungas väg till ett innanförskap”								
Planera fokusgruppsamtal 1 x 1,5 tim	11	7	4					
Fokusgruppsamtal 9 x 1,5 tim	11	7	4					
Utvärderingsmöte 1 x 1,5 tim	11	7	4					
Intervjuer 12 x 1-2 tim	12							
Utvärderingsmöte och genom- läsning 1x 4 tim	4							
Interkulturell kalender								
Planering med deltagare 1 x 2 tim	8	4	4					
Seminarium + kalenderbygge 11 x 2 tim	14	4	4					
Utvärderingsmöte 1 x 2 tim	13	4	4					
Planering med deltagare 1 x 2 tim	8	4	4					
Seminarium + kalenderbygge 10 x 2 tim	8	4	4					
Utvärderingsmöte 1 x 2 tim	8	4	4					
Nätverksmöten								
Möten 4 x 2 tim	7		7					
Utvärderingsmöte 1 x 2 tim	6		6					

B. "Öppna" projektaktiviteter	Antal deltagare (ca)	Kommentarer och förtydliganden
Förstudie Äldreomsorgen		
Informations- och diskussionsmöte på Syrianska föreningens kvinnoavdelning	ca. 25	Vi träffade medlemmar ur Syrianska föreningens kvinnoavdelning, men också andra de hade bjudit in.

5.4 Hur projektet bidragit till att införa Europeiska unionens grundprinciper för integration i sin verksamhet.

EU:s grundprinciper för integration

1. Integration är en dynamisk dubbelriktad process med ömsesidigt

tillmötesgående mellan alla invandrare och invånare i medlemsstaterna

Projektet samt Södertälje kommun har som helhet antagit en strategi för integration som inte bara tar hänsyn till integrationens dynamiska karaktär, utan har också försökt att respekterar önskemål från alla aktörer knutna till projektet. Projektet har från början slagit fast att integration, på varje nivå, inte är en ensidig process, utan något som rör både medborgare med utländsk bakgrund och medborgare med svensk bakgrund. Därför har stora ansträngningar gjorts för att involvera båda sidor i processen. Dessutom har projektet involverat både nyanlända invandrare och mer etablerade medborgare med utländsk bakgrund, i syfte att kunna ta till vara olika kompetens och kunskap när det gäller människors erfarenhet av integration.

2. Integration innebär respekt för Europeiska unionens grundläggande värderingar

Projekten har, både i sina intentioner och senare i sitt utförande, försökt uttrycka de grundläggande värdena i Europeiska unionen. Några av de värden som projekten har försökt förmedla är: jämställdhet, rätten för barn till en god utbildning, att bekämpa diskriminering och förbättra ekonomin för de inblandade. Genom att fokusera på kvinnor och ungdomar som särskilda intressegrupper, har projektets mål varit att försökt öka medvetenheten inom dessa grupper, och tillhandahålla ett sätt för dem att öka sitt deltagande i samhället.

3. Sysselsättningen är en väsentlig del av integrationsprocessen och är avgörande för invandrarnas delaktighet, för invandrarnas bidrag till värdsamhället och för att synliggöra dessa bidrag

Som tidigare nämnts, hade tre av delprojekten i denna rapport uttalade mål att underlätta övergången för vår målgrupp in på arbetsmarknaden. Deltagarnas uttalade mening, en av principerna bakom projektet och kommunens linje i frågan är att, inflyttades tillgång till arbetsmarknaden är av yttersta vikt i en människas integrationsprocessen.

Delprojekten som rör äldreomsorg, Ungas väg till innanförskap och Interkulturella jobbcoacher behandlar processen för inträdet på arbetsmarknaden. Genom att vår målgrupp själva fick formulera problem och lösningar för deras inträde på arbetsmarknaden och genom att involvera existerande jobbcoacher, Arbetslivskontoret och Arbetsförmedlingen i dessa frågor, fokuserade projekten på de särskilda problem som målgrupperna upplever.

4. Grundläggande kunskap om värdsamhällets språk, historia och institutioner är absolut nödvändig för integrationen. Att ge invandrarna möjlighet att förvärva denna grundläggande kunskap är viktigt för en framgångsrik integration

Även om det inte var ett specifikt mål i något av delprojekten har alla delprojekt dragit nytta av möten mellan nyanlända anhöriginvandrade och deltagare med svenska som modersmål. I projektet har de nyanlända invånarna fått goda möjligheter att öva sin svenska med modersmålstalande medborgare, något som är mycket viktigt i deras språkutveckling. I projektets utvärdering och i den externa utvärderingen är det något som har betonats starkt av deltagarna. Alla målgrupper i de olika delprojekten har uttryckt stor glädje över möjligheten att förbättra sina svenska språkkunskaper, som de ser som avgörande för deras integration och välfärd i Sverige.

Dessutom behandlar fyra av de fem delprojekten hur delar av samhället som institution fungerar och är uppbyggt. I delprojektet Interkulturella jobbcoacher har deltagarna diskuterat och sammanställt ett material om hur det svenska samhället i stort fungerar, med fokus på arbetsmarknaden. Delprojektet där elever har diskuterat normer och värderingar utifrån de fem världsreligionerna och tillsammans gjort en interkulturell kalender, har också haft fokus på den svenska kulturen och samhället. Samtalen har skett mellan vår målgrupp och mer etablerade elever från medieprogrammet på Wendela Hebbe gymnasiet. Diskussionerna har både handlat om våra olika kulturella normer och värderingar och vad man behöver för samhällsinformation

som nyanländ ungdom. I delprojektet som rör äldreomsorgen har samtalen när det gäller det svenska samhället främst handlat om hur äldreomsorgen fungerar nu, men också hur den har utvecklats över tid, dvs att det är en relativt ny företeelse. Slutligen har delprojektet Ungas väg till ett innanförskap handlat om de samhälliga institutioner och funktioner som är viktiga att känna till då man är ung och går från gymnasium till arbete eller fortsatta studier och framförallt om det i detta skede tar stopp och man inte kommer vidare.

5. Utbildningsinsatser har avgörande betydelse för att göra invandrarna, och i synnerhet deras efterkommande, beredda att bli mer framgångsrika och aktiva deltagare i samhällslivet

En av ungdomarna i delprojektet Trappan berättade han kommer från ett land där alla måste kämpa och för att komma dit man vill måste man kämpa. Men för att kunna komma vidare i ett nytt land måste man ha kunskap om hur systemen/vägarna ser ut. Han menar vidare att, "eftersom vi inte förstår, hur man ska kämpa (i Sverige), får vi inte det som "svenskarna får" och då känner vi oss utanför och att det inte är någon ide. Att våga skuldsätta sig och ta studielån är ett sätt att våga och kämpa, som inte är självklart för oss.

Som nämnts tidigare är utbildning en viktig del i flera av delprojekten.

6. Invandrares tillträde till institutionerna samt till offentliga och privata varor och tjänster på samma grund som inhemska medborgare och utan diskriminering har grundläggande betydelse för en bättre integration

I fyra av de fem delprojekten (se fråga 4) är diskussion och information om hur olika delar av samhället fungerar, en väsentlig del av genomförandet. Kunskapen om detta är nödvändig för att man som medborgare ska vara medveten om vilka vägar som är framkomliga i samhället när det gäller att uppfylla de egna målen och drömmarna. Här är t.ex. kunskap om hur utbildningssystemet fungerar, vad som förväntas av medborgaren och vad hon/han kan förvänta sig för stöd vid arbetslöshet, hur rätten till äldreomsorg ser ut, hur sjukvården, skattesystemet, olika sociala försäkringar etc. fungerar. Detta är viktigt både för att man ska vilja bidra och använda sig av det samhället har att erbjuda.

7. Ofta förekommande samspel mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare är en grundläggande mekanism för integration. Gemensamma forum, en interkulturell dialog, utbildning om invandrare och invandrarkulturer och stimulerande levnadsförhållanden i stadsmiljön ökar samspelet mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare

Att utveckla sin förmåga att kommunicera interkulturellt, för alla som varit en del av projektet, har varit projektets övergripande mål. Det är lätt att man utan att reflektera använder sin egen kulturs nycklar, när man försöker förstå och tolka någons beteende, från en annan kultur, eller något den personen sa. Nyckeln till detta kan vara att öka sin förmåga att kommunicera över kulturgränserna. En viktig kunskap vid interkulturell dialog, är både att bli medveten om hur jag själv kommunicerar och hur jag bemöter andra. Sedd utifrån, så har vi människor "dolda koder" i vårt beteende och man behöver både få och ge varandra kodnyckeln för att dechiffrera budskapet. Annars finns risken att man gör en felaktig tolkning. Det är i samspelet med andra som vi lär oss det komplexa och svårfångade i att uppfatta varandra rätt - att föra en interkulturell dialog till skillnad från en monolog.

Att bli medveten om hur vi kommunicerar och bemöter varandra är något som har diskuterats och prövats i alla delprojekt.

8. Utövandet av olika kulturer och religioner garanteras i stadgan om de grundläggande rättigheterna och måste tryggas, om utövandet inte strider mot andra okränkbara europeiska rättigheter eller den nationella lagstiftningen

En av huvudprinciperna bakom alla delprojekt har varit att människor inte ska behöva ändra sig för att hitta sin plats i samhället. Förståelse och respekt för varandras olika kulturer och traditioner är viktiga för att skapa ett blomstrande och harmoniskt samhälle. Det är inte en fråga om att ersätta några värden med andra, utan snarare komplettera det som redan finns med nya traditioner och kulturella uttryck.

Delprojektet interkulturella kalendern har fokuserat på att måla en bild av olika traditioner och högtider som finns i Södertälje idag, baserat på de fem världsreligionerna, och därigenom öka medvetenheten om olika kulturella uttryck. Det är detta projektets förhoppning att denna medvetenhet leder till bättre förståelse och ömsesidig respekt mellan olika kulturella grupper.

9. Invandrarnas medverkan i den demokratiska processen och i utformningen av integrationspolitik och integrationsåtgärder, särskilt på lokal nivå, som stöder deras integration

Som tidigare nämnts har deltagandet av målgrupperna för de olika delprojekten varit av avgörande betydelse för projektens framgång. Projektet har fastställt att kunskap som genereras inom målgrupperna, inom projektets olika delprojekt tillsammans med utbildare, fokusgruppleddare och andra deltagare, är den mest värdefulla i integrationsprojekt. Detta synsätt tjänar ett dubbelt syfte. Inte bara det att den information som driver projektet vidare och framåt, kommer från dem som projektet vill stödja, men det är också viktigt att projektets målgrupper känner sig delaktig i processer som påverkar deras liv. Alla deltagare i de olika delprojekten har uttryckt hur mycket de uppskattade att involveras på detta direkta sätt.

10. Att integrera integrationspolitiken och integrationsåtgärderna i alla relevanta politikområden och myndighetsnivåer och offentliga tjänster är en viktig faktor vid utformningen och genomförandet av den allmänna politiken

Projektets organisation har både bestått av en ledningsgrupp (med chefer från de olika involverade kontoren) och en arbetsgrupp (med representanter från de deltagande kontoren) som har arbetat med mer handgripliga frågor.

Alla kontor i Södertälje kommun har som uppdrag från sina politiska nämnder att arbeta med integration. Detta projekt har alltså varit en del i att uppfylla det uppdraget.

5.5 Nya samverkanskonstellationer och nätverk

De delprojekt som diskuteras i denna rapport har lett till flera nya nätverk och samarbetsformer. Genom att fokusera på grupper av nyanlända anhöriginvandrade (främst kvinnor och ungdomar) och aktivt engagera dem i varje steg av projekt har vi också säkerställt ett mer aktivt deltagande av invandrade grupper i beslutsprocessen i Södertälje kommun. Nya nätverk har skapats mellan nyanlända invandrargrupper och institutioner, svenska medborgare, och mer etablerade invandrargrupper. I och med vår önskan att fortsätta vissa av delprojekten, är vårt mål och förhoppning att skapa mer systematiska relationer och samarbeten mellan olika deltagande grupper. I denna rapport vill vi belysa några av de nya nätverk och samarbeten till följd av vårt projekt.

Äldreomsorgsprojektet är kanske ett av de mer framträdande av alla våra delprojekt när det gäller att etablerat nya nätverk och samarbetskonstellationer. En mycket viktig del av detta delprojekt var att ge anhöriga en möjlighet till kontakt med den kommunala äldreomsorgen i syfte att sänka tröskeln för dem att få tillgång till tjänster som erbjuds av äldreomsorgen i Södertälje. De anhöriga har i sin tur sprid denna information bland andra i liknande situationer i sin omgivning, till medlemmar i sin förening etc. och därigenom skapat en mer varaktig förbindelse till äldreomsorgen. Delprojektet resulterade också i ett dokument som används av både personal inom äldreomsorgsenheter samt elever i vårdutbildningen. Detta dokument uppmuntrar till en mer aktiv kontakt mellan olika grupper som arbetar i eller använder sig av äldreomsorgen.

Delprojektet interkulturell dialog genom rollspel har etablerat ett nytt nätverk bestående av skolor, skolverket och dramapedagoger för att fortsätta vägleda eleverna genom den ibland förvirrande värld av interkulturell kommunikation. Detta delprojekt kommer att fortsätta under hösten 2010 och utökas med ytterligare en skola. Avsikten är med detta delprojekt att detta samarbete fortsätter i en form som passar både skolorna och kommer eleverna till godo. Runt delprojektet, förstudie - Interkulturellt ledarskap, har ett samarbete skapats mellan skola, forskare och kommunen. Detta delprojekt kommer också att fortsätta under hösten, för att inte tappa fart och kompetens. Inom delprojektet interkulturella jobbcoacher (som inte fick förlängning och tog slut redan 31 december 2009) föreslog de medverkande kvinnorna att fortsätta träffas och på så sätt vara ett stöd för varandra. De ville också fortsätta att bidra med sin kunskap och erfarenhet i projektet.

Delprojektet Ungas väg till ett innanförskap har varit en del i samarbetet mellan Arbetslivskontoret och Arbetsförmedlingen. Projektet har också inlett en diskussion om att till våren 2011 vara en del i Nätverket TelgeTillväxt och att där bidra med den kunskap som framkommit under de fokussamtal med ungdomar under 2009 och 2010. Syftet med det nya kommunala bolaget TelgeTillväxt är att som kommun bli ännu bättre på att hjälpa ungdomar vidare när det tar stopp och de inte kommer vidare till arbete eller fortsatta studier. Detta delprojekt har också blivit inbjudet att presentera det som framkommit under inom delprojektet på Esf-konferens i Örebro. Där kommer det finnas möjlighet att knyta kontakter och inleda nya samarbeten. Ett annat delprojekt som har resulterat i bestående och kanske ett något förvånande samarbete, är delprojektet interkulturella kalendern.

Å ena sidan har ett samarbete kommit till stånd mellan nyanlända elever på Wendela Hebbe Gymnasium och mer etablerade elever från Medieprogrammet på samma skola. Å andra sidan, har ett samarbete inletts mellan äldreomsorgens personal och eleverna inom delprojektet. Det började med att äldreomsorgspersonalen i delprojektet uttryckt en önskan att använda den interkulturella kalendern som eleverna producerade. Det senare samarbetet har lett till ett utbyte av information mellan de två grupperna som inte bara gynnats kalendern som produceras, utan också de båda grupperna själva.

5.6 Transnationellt utbyte och samarbeten

Projektet har haft en del utbyte med andra länder (se sist i kapitel 4). I vår nästa ansökan, som är en fortsättning på detta projekt och som kommer att lämnas in nu i höst, finns en transnationell del.

5.7 Vår målgrupps medverkan i bedömning av projektets genomförande och resultat

En viktig del av alla delprojekten har varit vår målgrupps medverkan. Som redan nämnts inleddes varje delprojekt med att vår målgrupp fick tankarna (metod, mål etc.) när det gäller genomförande beskrivna för sig. För att frågorna i de olika delprojekten skulle svara mot målgruppens behov och önskemål tog vi tid i början att tillsammans reflektera och justera upplägget efter deras önskemål. Under delprojektens genomförande har det gemensamma reflekterandet fortsatt och justeringar har gjorts efter resans gång.

Vår målgrupp blev tillfrågade vid start och var positivt inställd till att vi la de sista tillfällena på att tillsammans utvärdera delprojekten, både arbetssätt, resultat etc.

5.8 Vidare spridning av de metoder/modeller etc. som utvecklats inom projektet

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

Det material som togs fram inom äldreomsorgens delprojekt om interkulturellt bemötande kommer att spridas till äldreomsorgens personal tillsammans med den interkulturella kalendern (se nedan under delprojektet Interkulturell kalender).

Materialet kommer även användas och spridas till elever på Igelstavikens vård gymnasium då de gör praktik inom kommunens

äldreomsorg, som ett diskussionsmaterial tillsammans med handledaren.

Kommunen samarbetar med projektet Kvalificerad yrkesroll och vill sprida materialet inom detta samarbete, med andra kommuner.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie, Interkulturellt ledarskap

Delprojektet Interkulturell dialog genom rollspel, kommer att spridas till ytterligare en skola under hösten 2010, Soldalaskolan.

Fornbackaskolan där delprojektet startade, vill att de metoder och idéer om kommunikation och konflikthantering delprojektet har använt sig av, ska bli ett gemensamt förhållningsätt på skolan. Kommunen planerar också att fortsätta under hösten 2010 med ytterligare en åk 4 på Fornbackaskolan. Under hösten kommer lärarna från den "första" fyran att stödja de lärarna som är nya i projektet, genom att både vara ett bollplank, föra vidare deras erfarenheter av att använda sig av delprojektets kommunikationsbas i sin ordinarie verksamhet.

Underlaget Interkulturell ledarskap kommer att användas i nästa ansökan till Integrationsfonden. Kommunen planerar att fortsätta arbetet under hösten 2010, att diskutera interkulturellt ledarskap (kommunikation, bemötande ledarskap etc.) med kommunens lärare. Under hösten kommer vi utöka med lärare från ytterligare en skola, Kulturskolan i Södertälje.

Delprojekt - Interkulturell jobbcoacher

En del av tankarna från deltagarna i delprojektet Interkulturell jobbcoacher (från dem som åldersmässigt definieras som ungdomar) har använts i materialet Trappan (se spridning av det delprojektet nedan). Det kommunala bolaget ManpowerTelgeJobbstart, använder sig vidare av det material som producerades av delprojektets deltagare och utbildare och sprider det till de arbetssökande som kommunen förmedlar till bolaget.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap" och materialet Trappan

Delprojektet har bland annat resulterat i ett material Trappan, där unga både formulerar hur de ser på de svårigheter de möter när de inte kommer vidare till arbete eller fortsatta studier. Ungdomarna har också själva kommit med förslag på lösningar. Materialet har både spridits till

politiker, medarbetare och chefer på Arbetsförmedlingen och Arbetslivskontoret i Södertälje. Arbetsförmedlingen och arbetslivskontoret vill använda materialet i utbildningssyfte för sin personal och har återkommit för att boka in en dag då vi som arbetat inom delprojektet kommer och presenterat det. Vi har också delat med oss av materialet till projektet Diversa, ett integrationsprojekt där flera kommuners arbetsförmedlingar samarbetar kring bemötande frågor. Projektets leds av Huddinge.

Delprojektet har också blivit utvalt att presenteras på Esf-konferensen i Örebro senare i höst.

I vår nästa ansökan kommer ett av delprojekten fokusera på att sprida ungdomarnas tankar och materialet till det nystartade Södertälje bolaget, "Telge Tillväxt" som kommer att arbeta med (tillsammans med näringslivet) att hjälpa ungdomar vidare till praktik, arbete och studier.

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

Kalendern kommer att spridas till äldreomsorgens personal tillsammans med det material som togs fram inom äldreomsorgens delprojekt om interkulturellt bemötande.

Kommunen kommer att sprida den interkulturella kalendern via sin hemsida. Kommunen planerar också ett fortsatt samarbete med Wendela Hebbe gymnasiets elever och tillsammans med dem utöka kalendern med andra religioner (än de fem världsreligionerna) och även med fler kulturella högtider.

Södertälje kommuns genomför just nu en förstudie om möjligheterna att bygga en internationell saluhall. Kommunen planerar där att använda den interkulturella kalendern till att lyfta fram olika högtiders mat och koppla det till saluhallens utbud av livsmedel.

6. SLUTSATSER OCH FÖRSLAG

6.1 Viktigaste lärdomar, positiva som negativa,

Detta projekt handlar mycket om lärande, på många olika plan, för alla delaktiga parter i projektet, både när det gäller projektledning, delaktiga i de olika delprojekten i osv. Varje land eller kultur har sitt eget sätt att göra saker på, ofta grundade på uttalade regler. Dessa ”dolda” skillnader kan ibland försvåra samarbete och mötet människor emellan. Södertälje är en utmärkt arena för att öka människors förmåga att föra en interkulturell dialog och ”få en större uppsättning verktyg” att hantera olika situationer. Att samspela med andra människor genom att t.ex. samarbeta runt en uppgift, kommunicera och lyssna på andra, är komplexa och svåra färdigheter.

En viktig kunskap vid interkulturell kommunikation, är att bli medveten om hur jag själv kommunicerar och hur jag bemöter andra. Hur vi använder språket när vi diskuterar de utvecklingsarbete vi bedriver, både när vi pratar internt, mot verksamheten och med vår målgrupp, påverkar möjligheterna att uppnå våra mål. Å ena sidan är det viktigt att kunna sätta ord på de områden vi vill utveckla, men å andra sidan är det begränsande för vår målgrupp att bli beskriven i ”negativa ordalag”. Att slentrianmässigt bli utsatt för negativ kategorisering är begränsande för den egna identiteten. Kanske ännu mer när man är ung och håller på och utvecklar en egen identitet. Detta är något vi kontinuerligt har diskuterat i alla delprojekt. Dessa samtal har både varit de svåraste och många gånger de mest givande. Vi gick in i projektet med den inställningen att det är viktigt att vara medveten om vilka ord vi använder när man beskriver och kategoriserar varandra och att det är en del av det utvecklingsarbete vi bedriver både på en kollektiv nivå och på en individuell nivå.

6.2 Resultat och produkter som är möjliga att ta tillvara i reguljär verksamhet inom och utanför den egna organisationen.

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

Med delprojektet inom äldreomsorgen har Södertälje kommun fått bättre kunskap om hur anhöriga kvinnor ser på äldreomsorgen. En av kvinnornas (från vår målgrupp) uppgifter inom den egna familjen är ofta att ta hand om familjens äldre, då de inte klarar sig själva längre.

Kommunen har genom fokussamtal med målgruppen, personal och äldre, tagit fram ett material som fokuserar på konkreta situationer i mötet mellan brukare och personal och ge förslag på handlingsalternativ. Detta material om interkulturellt bemötande kommer att spridas till äldreomsorgens personal tillsammans med den interkulturella kalendern (se nedan under delprojektet Interkulturell kalender).

Materialet kommer även användas som ett diskussionsmaterial och spridas till elever på Igelstavikens omvårdnadsprogram då de gör praktik inom kommunens äldreomsorg tillsammans med en handledare.

Kommunen vill också sprida materialet i samarbetar med projektet Kravmärk yrkesroll, som från början var ett EU-projekt med syfte att säkerställa att personal inom äldreomsorgen har rätt kompetens. Flera kommuner medverkar i projektet.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel och förstudie, Interkulturellt ledarskap

Med detta delprojekt har Södertälje kommun skapa en bättre integration av barn i skolan genom att låta dem få träna interkulturell kommunikation med hjälp av rollspel och drama. Klassens båda lärare har varit med under dessa lektioner. Lärarna tränar de för veckan aktuella verktygen och övningarna med eleverna och får därefter handledning av dramapedagogerna eller projektledaren i dramapedagogik.

Delprojektet Interkulturell dialog genom rollspel, kommer att spridas till ytterligare en skola under hösten 2010 och våren 2011, Soldalaskolan. Fornbackaskolan där projektet startade, vill att de metoder och idéer om kommunikation och konflikthantering delprojektet har använt sig av, ska bli ett gemensamt förhållningsätt på skolan. Kommunen planerar att fort under hösten 2010 med ytterligare en åk 4 på skolan. Under hösten kommer lärarna från den "första" fyran att stödja de lärarna som är nya i projektet, genom att både vara ett bollplank och föra vidare deras erfarenheter av att använda sig av delprojektets kommunikationsbas i sin ordinarie verksamhet.

Lektionerna som genomförts med elever och lärare under läsåret 2009/2010 kommer inte bara att resultera i en handbok med de olika lektionerna till lärare och en "dagbok" för elever. Dessa kommer att användas och utvecklas av de medverkande eleverna och lärarna från Soldalaskolan och Fornbackaskolan

Underlaget för förstudien - Interkulturell ledarskap kommer att användas i nästa ansökan till Integrationsfonden. Kommunen planerar att fortsätta arbetet under hösten 2010, att diskutera interkulturellt ledarskap (kommunikation, bemötande ledarskap etc.) med kommunens lärare. Under hösten kommer vi utöka med lärare från ytterligare en skola, Kulturskolan i Södertälje.

En del av tankarna från deltagarna i delprojektet Interkulturell jobbcoacher (från dem som åldersmässigt definieras som ungdomar) har använts i materialet Trappan (se spridning av det delprojektet nedan). Det kommunala bolaget ManpowerTelgeJobbstart, använder sig vidare av det material som producerades av delprojektets deltagare och utbildare och sprider det till de arbetssökande som kommunen förmedlar till bolaget.

Delprojekt – Interkulturella jobbcoacher

Detta delprojekt har utbildat sju jobbcoacher med interkulturell kompetens och med ett speciellt upplägg, för att ”jobbcoacha” anhöriga, då de ofta inte får den samhällsintroduktion som kommunen erbjuder andra inflyttade grupper, t.ex. flyktingar. Inom delprojektet har vi också tagit fram ett material, för att introducera anhänginvandrade in på den nya arbetsmarknaden och till det nya samhället.

Dokumentet, som deltagarna tillsammans med utbildarna, kommer att användas fortsättningsvis av MPT jobbcoacher när de handleder och informerar nyanlända om den svenska arbetsmarknaden.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap” och materialet Trappan

Genom fokusgruppsamtal har Södertälje kommunen skapa tillfällen till interkulturell dialog mellan ungdomar och genom dessa samtal fått en bättre kunskap om hur unga ser på sin ”väg till ett innanförskap”. Delprojektet har bl.a. resulterat i ett material ”Trappan – ungas väg till ett innanförskap”, där unga både formulerar hur de ser på de svårigheter de möter när de inte kommer vidare till arbete eller fortsatta studier. Ungdomarna har också själva kommit med förslag på lösningar. Materialet har både spridits till politiker, medarbetare och chefer på Arbetsförmedlingen och Arbetslivskontoret i Södertälje. Arbetsförmedlingen och arbetslivskontoret vill använda materialet i

utbildningssyfte för sin personal och har återkommit för att boka in en dag då vi som arbetat inom delprojektet kommer och presenterat det. Vi har också delat med oss av materialet till projektet Diversa, ett integrationsprojekt där Södertälje kommuns arbetsförmedling samverkar med flera andra kommuners arbetsförmedlingar kring bemötande frågor. Projektets leds av Huddinge.

I vår nästa ansökan kommer ett av delprojekten fokusera på att sprida ungdomarnas tankar och materialet till det nystartade Södertälje bolaget, "Telge Tillväxt" som kommer att arbeta med (tillsammans med näringslivet) att hjälpa ungdomar vidare till praktik, arbete och studier.

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

Inom detta delprojekt har elever från Wendela Hebbes gymnasiets IVIK-klass och medieprogram tagit fram en interkulturella kalendern. Kalendern kommer att spridas till äldreomsorgens personal tillsammans med det material som togs fram inom äldreomsorgens delprojekt om interkulturellt bemötande (som nämnts ovan).

Kommunen kommer att sprida den interkulturella kalendern via sin hemsida. Kommunen planerar också ett fortsatt samarbete med Wendela Hebbe gymnasiets elever och tillsammans med dem utöka kalendern med andra religioner (än de fem världsreligionerna) och även med fler kulturella högtider.

Södertälje kommun genomför just nu en förstudie om möjligheterna att bygga en internationell saluhall. Kommunen planerar där att använda den interkulturella kalendern till att lyfta fram olika högtiders mat och koppla det till saluhallens utbud av livsmedel.

6.3 Möjligheter respektive hinder för att genomföra insatser specifikt riktade mot projektets målgrupp.

Den Vägledande principen i att utforma separata delprojekt har varit att deltagande av målgruppen är avgörande för projektets framgång. Framför allt har projektgruppen såg till att fokusera på de mest utsatta undergrupper inom målgrupperna: kvinnor och ungdomar. I alla projekt genomfördes betydande insatser för att engagera svenska målgrupper också. Svårigheter att hitta målgruppen. Kommunen registrerar inte människor på anhöriggrund.

Det kan vara hårfint mellan känslan att vara utsatt för en åtgärd och delaktig i en verksamhet som bygger broar.
I skolan har man bra kunskap om var målgruppen finns.

6.4 Eventuellt underlag för mer långtgående rekommendationer rörande policy

Vi har mött invånare i Södertälje, som fått uppehållstillstånd på anhöriggrund, från flera olika ålderskategorier. Elever på mellanstadiet, elever i gymnasieåldern, människor mitt i livet och pensionärer. Av dessa ålderskategorier som vi mött känns de i gymnasieåldern mest utsatta.

- Att som nyanländ under gymnasieåldern få integreras i "vanlig" gymnasieklass under en del av tiden.

Att t.ex. få gå halvdag i ordinarie gymnasieklass och halvdag intensivträna språk är något ungdomarna efterfrågar. Ungdomarna menar att "klart att det är jobbigt, men alternativet är sämre, man känner sig isolerad och får för lite språkträning". Det är en ålder då man förväntas prestera och klara av mycket för att komma "vidare" i livet, t.ex. de nationella proven för att komma in på "vanligt" gymnasium. De känner sig pressade och är väldigt oroliga att inte klara de nationella proven i tid, om inte "måste vi läsa på Komvux med våra föräldrar och deras kompisar", menar de.

- Information riktad till nyinflyttade ungdomar,

Under de delprojekten där deltagarna varit i gymnasieåldern har ungdomarna också efterfrågat samhällsinformation riktade till unga nyanlända. Under diskussionerna

6.5 Möjliga vinster ifråga om integrationsförutsättningar.

Delprojekt – Förstudie Äldreomsorgen

En av de viktigaste vägarna in i ett nytt samhälle är genom arbete och de möjligheter och kontakter en arbetsplats erbjuder. Där kan man träffa nya människor, få möjlighet att träna det "nya" landets språk och utsättas för "språkbad", finna människor med gemensamma intressen, och i allmänhet får en bättre känsla för det samhälle man nu befinner sig i. Men för många anhöriginvandrade är det svårt att kombinera sin önskan att vara en del av arbetskraften, med de mer traditionella skyldigheter de har, som att ta hand om de äldre i hushållet. Ett av de viktigaste målen för detta delprojekt har varit att ta reda på vad som saknas t.ex. i form av information hos vår målgrupp, för att kunna

överbrygga klyftan mellan traditionella skyldigheter och nödvändigheten för anhöriginvandrade att hitta vägen till arbetsplatsen.

Delprojektets fokusgruppsmöten har varit ett medel för kommunen både att få ta del av de tankar och känslor anhöriginvandrade har om den kommunala äldreomsorgen men också för att sprida information. Detta i syfte att dämpa eventuella farhågor och att eventuellt justera den nuvarande äldreomsorgen för att bättre passa behoven hos vår målgrupp. Det slutliga målet är att alla äldre i Södertälje ska få möjlighet till hjälp och professionell vård efter behov. Målet är också att kvinnor ska få samma möjlighet som män att kunna försörja sig och ta sig in på arbetsmarknaden.

Som andra steg i delprojektet har kommunen bestämt att producera ett introduktionsmaterial baserat på fokusgruppssamtalen. Materialet fokuserar på konkreta, praktiska situationer som beskriver möten mellan äldreomsorgens personal och brukarna, och olika alternativ för att hantera dessa situationer. Materialet fyllde två syften. Å ena sidan var det tänkt att göra bemötandet mer anpassade till behoven hos äldre med utländsk bakgrund. Å andra sidan var det tänkt att bättre förbereda äldreomsorgens personal att möta och behandla dessa samma användare.

Bortsett från ovan nämnda mål har delprojektet också lett till vissa fruktbara samarbeten mellan äldreomsorgens personal, utbildningar, och olika föreningar i Södertälje. Ett särskilt samarbete som redan har lett till förbättringar, är den mellan äldreomsorgens personal och studenter från Wendela Hebbe Gymnasiums IVIK-program. Äldreomsorgen personal angav att de skulle vilja använda den interkulturella kalendern som produceras av eleverna, och kom med förslag på hur den bäst skulle passa dem. Studenterna i sin tur anpassats kalendern för att bättre passa de behov som de äldreomsorgens vårdpersonal hade angivit.

Delprojekt - Interkulturell dialog genom rollspel (och nedan förstudie, Interkulturellt ledarskap)

Målet i detta delprojekt var att bättre förbereda eleverna för olika kommunikations- och konfliktsituationer i en mer heterogen grupp. De teman som delprojektets kommunikationslektioner fokuserade på har eleverna själva valt. De gav exempel på situationer där problem kan uppstå i kommunikationen. Vi tog med oss dessa exempel och i

samarbete med forskare valdes kommunikations teorier ut. Teorierna bearbetades så att de kunde presenteras med ett språk som var förståeligt för elever i mellanstadiet.

Den vägledande principen bakom dessa lektioner och rollspelsövningar var att man inte behöver ändra sig själv för att passa in i en ny kultur. Men man behöver "utöka sin uppsättning av kommunikationsverktyg" för att kunna hantera situationer som kan innebära problem i den nya miljön, även om de inte är problematiska i den egen kultur. Om barn inte får chansen att öva nya sätt att kommunicera över kulturella gränser är det mycket svårt för dem att navigera sin nya kulturella miljö och mycket svårt att undvika/lösa konflikter. Genom att använda rollspel som metod, uppmuntrade vi studenterna att öva verkliga situationer och även hjälpa varandra att hitta nya sätt att hantera dessa situationer. Det var dock aldrig syftet med delprojektet att bara presentera elever med fullständiga situationer så att de kan replikera dessa i verkliga livet. Snarare var det centrala uppdraget att ge eleverna kommunikationsverktyg de kan anpassas och användas i en mängd olika möjliga scenarier, och därmed utöka den egna repertoaren av kommunikativa färdigheter, snarare än att bara ersätta ett sätt att kommunicera med ett annat.

I detta sammanhang var det inte bara viktigt att eleverna fick en chans att öva dessa nya kommunikationsmetoder, men också att deras lärare var en aktiv del av denna läroprocessen, så att metoderna blev en del av skolans bemötande- och förhållningssätt.

Delprojekt - Interkulturellt ledarskap)

Medan rollspelsprojektet främst inriktats på elever och deras förmåga att kommunicera, fokuserade detta delprojekt mer på lärare, och om hur de kan anpassa sin undervisning och sitt ledarskap till en allt mer heterogen grupp. Här var målet att kartlägga den nuvarande situationen, samt att hitta sätt att ge lärarna de verktyg som behövs för att hantera ett interkulturellt utbyte i klassrummet. För många anhöriginvandrade, särskilt de under 16 år, är antagligen skolan den viktigaste kontaktytan med den nya kulturen. Det är därför angeläget att denna första formativa kontakta sker under de bästa förhållanden, med fullgod kunskap hos lärare och skolan i övrigt. Delprojektet i denna fas är en förstudie som ska ligga till grund för nästa fas i denna del av projektet.

Delprojektet bestod av ett samarbete mellan forskare, kommun och skola. Delprojektet har försökt att undersöka ämnet från så många

sidor som möjligt, och därför ombads inte bara lärare, utan även elever att delta i studien. På så sätt kan lärarens ledarroll och elevens "medarbetarroll" granskas ur bådas synvinkel. Detta resulterade i intressanta resultat som kommer att läggas som grund för nästa ansökan.

Det är viktigt att komma ihåg att denna studie först och främst är grundad i Läroplanen, skollag etc. eftersom dessa är viktiga ramar inom vilka lärarna måste utöva sin roll som ledare.

Delprojekt - Interkulturell jobbcoacher

Detta delprojekt fokuserar på vår målgrupps inträde på arbetsmarknaden. Det är återigen viktigt att betona att delaktighet när det gäller arbete för nyanlända är av yttersta vikt för att man ska bli delaktiga i det nya samhället. Det är inte bara viktigt att få tillgång till arbetsmarknaden, men också att få kunskap om hur den egna kompetensen bäst används och presenteras på ett effektivt sätt.

Huvudsyftet med detta delprojekt var därför att hitta rutiner och system för att underlätta inträde på arbetsmarknaden för anhöriga, som i regel inte får all den hjälp från samhället som t.ex. flyktingar kan räkna med när de först kommer till Sverige. Att ha ett system för att ta hand om anhöriga skulle underlätta deras inträde inte bara på arbetsmarknaden, utan också i samhället som stort.

Delprojektet använde två olika strategier där jobbcoacher med utländsk bakgrund blev utbildade, och befintliga jobbcoacher som arbetar på MPT fick feedback på hur de bemöter arbetssökande med utländsk bakgrund. Den huvudsakliga verksamheten inom delprojektet låg på utbildning av sju jobbcoacher. I deras utbildning ägnades särskild uppmärksamhet på hur man kan överbrygga kulturella skillnader, dvs hur de kan använda sig av den erfarenhet de har, av att ha gjort resan från en kultur till en annan själva.

Det andra målet i detta delprojekt koncentrerat, som nämnts, på utbildning av jobbcoacher på MPT för att bättre kunna bemöta arbetssökande med utländsk bakgrund. Här spelade de sju jobbcoacher som utbildats i delprojektet lärarens roll, att förmedla sina kunskaper om dubbel kulturkompetens om invandrares egenheter till den befintliga jobb coacher.

Ett konkret resultat av detta delprojekt var att framställa ett kompendium för nyanlända anhöriginvandrare, med fokus på vad våra sju jobbcoacher saknat när det gäller information. Innehållet i kompendium varierar från uppgifter om arbetsmarknaden (hur det fungerar, vad som krävs, etc.) till information om det svenska samhället som helhet, som skulle kunna hjälpa nyanlända att snabbare finna sin plats i det nya landet. Detta kompendium kommer att ingå i den nya verksamhet som fastställs av MPT för utbildning av arbetssökande med utländsk bakgrund.

Delprojekt - Ungas väg till innanförskap” och materialet Trappan

Om de båda tidigare nämnda delprojekten äldreomsorg och jobbcoaching i stor utsträckning fokuserar på arbetsmarknaden, och delprojektet Interkulturell dialog genom rollspel fokuserar på integration i skolan, fokuserar detta delprojekt specifikt på ungdomar som befinner sig mellan studier och arbete. Grundtanken bakom detta delprojekt var att sammanställa ett dokument som beskriver de hinder som unga anhöriginvandrare möter på sin väg från gymnasiet till arbete eller högre utbildning. Detta dokument kan sedan användas av arbetslivskontoret och Arbetsförmedlingen för att bättre tillgodose arbetslösa ungdomar.

Dokumentet som tagits fram inom detta delprojekt beskriver de hinder som unga arbetslösa med utländsk bakgrund, utifrån deras perspektiv. Ett antal ungdomar blev tillfrågat att beskriva vilka problem de stött på då de försökt att hitta ett jobb eller då de sökt sig vidare till högre utbildning. Målet med detta delprojekt var att låta de unga ur vår målgrupp själva beskriva de hinder de stöter på, men också tillsammans se vidare och med egna ord formulera lösningar. Dessa förslag är tänkta att vara en del i Arbetslivskontoret och Arbetsförmedlingen kontinuerliga förbättringsarbete, när det handlar om bemötande och sätt att hjälpa unga arbetslösa vidare.

Delprojekt - Skapa en Interkulturell kalender

En av de viktigaste instrumenten för att undvika de problem som vanligtvis förknippas med integration (eller brist på sådan) är kunskap om andra kulturella traditioner och värderingar. En av de sätt på vilket människor uttrycker sitt kulturarv är genom högtider och festivaler. Syftet med detta delprojekt är att sprida kunskapen om våra olika traditioner, genom att sammanställa en kulturell kalender, med

intentionen att visa på hur lika vi i mångt och mycket firar våra olika högtider och traditioner.

Även om huvudsyftet var att utarbeta ett dokument som kan användas i olika situationer (mer om det senare), blev en av följderna att våra elever fick kontakt med mer etablerade elever på Wendela Hebbe. När vi presenterade och planerade delprojektet med eleverna föreslog de att delprojektet även skulle omfatta mer etablerade elever från skolan. De berättade att de hade så gott som ingen kontakt med varandra. När vi diskuterade hur vi skulle begränsa kalendern föreslog eleverna att de skulle börja med de fem världsreligionerna. Följden blev att nyanlända elever med anhörigbakgrund bildade fem små grupper med de mer etablerade eleverna från Medieprogrammet där varje grupp hade ansvar för en av de fem världsreligionerna.

Kalendern har redan hittat en praktisk användning, nämligen i det arbete inom den kommunala äldreomsorgen. Personalen i äldreomsorgen arbetar med människor med olika utländsk bakgrund på en daglig basis, och de uttryckte intresse av att använda kalendern för att på ett enkelt och lättillgängligt sätt få en kunskap om de olika kulturella högtider som firas av äldreomsorgens brukare. Eftersom detta intresse uttrycktes ganska tidigt i delprojektets process kunde eleverna som arbetade med kalendern använda sig av äldreomsorgens personal förslag i den färdiga produkten, vilket gör den mer lämpad att använda i deras dagliga arbete.

Det slutliga målet är att skapa en kunskapsbank med information om våra olika kulturella traditioner och högtider i Södertälje. Denna kunskapsbank bör vara lättillgänglig, och uppdateras regelbundet. Vår förhoppning med denna kulturella kalender är att den ska vara en "brobyggare" och ett instrument för att öka kunskapen och förståelse för våra olika kulturer i Södertälje.

6.6 De viktigaste resultaten och slutsatserna från den externa utvärderingen

Målen som angetts i ansökan och som redovisats i föregående kapitel kan delas upp i tre områden. Jag kommer här att summera dessa projektmål både utifrån deltagarnas åsikter och mer projektövergripande.

Mål 1. Projektets deltagare och medarbetare utveckla sin förmåga att kommunicera interkulturellt

- Deltagarna menar att det är viktigt att mötas och prata över kulturgränser. Det gör att man får färre fördomar om varandra. Projektets frågor har engagerat och gjort att deltagarna velat pratat och göra sig förstådda och förstå varandra, även om de tyckt att de har begränsats av sin svenska.
- Deltagarna tycker att gruppens mångfald och det ömsesidiga utbytet i gruppen har gjort att de kommit fram till idéer, som de inte skulle ha kommit fram till i en mer homogen grupp.
- Deltagarna menar att språket är en av nycklarna till integration. De tycker att projektets spännande och intressanta samtal har fått dem att komma över sin blygsel och frustration över att uttrycka sig på ett språk, som inte är deras första språk. Alla från målgruppen tycker att deras svenska blivit bättre under projektets gång.

Mål 2. Inom projektet genomför utbildningar (jobbcoach och rollspel)

- Deltagarna tycker att det är viktigt att utbildningar med integrationssyfte handlar om att ge deltagare en större uppsättning redskap, när det gäller att mötas över kulturgränser. Det är viktigt att ha kunskap om att vi på olika områden har socialiserats olika och diskutera konsekvenserna av detta. Inte att något är "bättre eller sämre".
- Deltagarna menar att det är viktigt att utbildningen känns verklighetsförankrad och att det handlar om att utveckla kompetenser. Att det inte är någon "åtgärd", där syftet är att "ändra på människor".
- Deltagarna tycker, att det är viktigt att en utbildning vars syfte är att förbättra integrationen i samhället utgår från att det handlar om ett ömsesidigt närmande av människor, som vill mötas och förstå varandra bättre och inte att syftet är att minoritetsgrupper måste "ändra på sig".

Mål 3. Inom projektet samlas kunskap in och presentera i form av rapporter eller andra dokument

- Deltagarna är stolta över de dokument de varit med och tagit fram. Olikheter i grupperna har varit en styrka och gett fler svar. De upplever, att de behövs för en lyckad integration. I fokusgrupperna har de fått ta del av varandras olika tankar och fått nya infallsvinklar. Integration måste vara något ömsesidigt för att fungera.
- Deltagarna menar att det är viktigt att få möjlighet att få förklarat, hur detta nya samhälle fungerar, så att de kan få syn på sin kompetens och hur den kan användas i detta nya samhälle. De vill bli tagna i anspråk.
- Deltagarna tycker, att det är viktigt att de styrande i Södertälje kommun kommer att använda sig av kunskapen och materialen som kommit ur projektet de deltagit i.

När deltagarna beskriver vinsten med projektet "Interkulturell kommunikation för hållbar utveckling i Södertälje lyfter de fram:

- Att de fått träffas över kulturgränser, med svenska (ungdomar) och fått lära känna varandra.
- Att de fått många möjligheter att träna svenska och utsättas för ett "språkbud".
- Att de fått mer information om det svenska samhället och samtala om normer och värderingar i våra olika kulturer.

För att kunskapen från detta projekt ska komma andra nyinflyttade till godo än de människor som deltagit i projektets olika delprojekt, är ledningens kunskap och engagemang det viktigaste. Det är Södertälje kommuns chefer, både på politisk nivå och på tjänstemannanivå, som sätter både ramen för hur integrations ska bedrivas och tonen för hur bemötande och samtalen ska föras över kulturgränser i Södertälje. Jag hoppas att deltagarna i detta projekt ska få uppleva att de har blivit lyssnade på.

**Denna rapport har författats av medarbetare inom projektet
Interkulturell dialog för hållbar utveckling i Södertälje:**

Angelica Koponen

Harris Trbonja

Per Sörås

Pernilla Kronhamn